

A keblek erősítésére és fejlesztésére a Pilules Orientales közelebe semmi sem jöhet.

Szép, kemény és kifejtett kebel mindig nagy vágya volt az elegáns hölgyeknek, mert elengedhetetlenül hozzátartozik a szépség teljességéhez.

Tehát nem fölösleges ismételnünk a hölgyeknek, akiknek keble nem elegendő módon kifejtődve, vagy azoknak a sokaknak, akiknek mellette nem rendelkeznek azaz a ruganyossággal, amelyet a mestermű dívat megkövetel, hogy egyedül a Pilules Orientales adják meg az ideális kebel, amely elegánsan harmonizál a derek karcsúságával.

Sok másféle szert és kezelést hirdettek még, mint czéltörzvetőt, de eddig mind hatástalanak bizonyult és kénytelen volt a Pilules Orientales-nak átengedni a teret, amelyet ma az egész világon ismernek és amelynek nemcsak a csodaszereztől, hanem a tudománytól is megilletve ismételten bizonyították. Ezek az igéretes, sajnos, nem voltak be- és a hölgyeknek az a része, amely hitelt ad ezeknek a csábító magasztalásoknak, a nagy költség ellenére is csodálják. Ezek a hölgyek jobban tudták volna, ha mindjárt a Pilules Orientales-t használták, mert akkor sok csalódást elkerültek volna.

Azon hölgyek száma, akik a Pilules Orientalesnek köszönhetik a gyönyörű mellét, nagyobbodik napról-napra és a hálaikat kitűnik díszes leveleikből, amelyekben — hivatali úton akadályoztatva — hogy teljes szövegükben közlik, de amelyek a Pilules Orientales elvitathatatlan hatásának szinté a autentikus bizonyítékai.

Igy ír pl. de C... hölgy:

Teljesen meg vagyok elégedve azon eredményemmel, amelyet elértem a Pilules Orientales-el. Gyógytáplálék, miszerint hálám fogom Önnek köszönetet mondani, hogy fogadjon el és juttasson el hozzám az Ön pilulát, mert a kebleim eddig nem voltak olyanok, mint most.

Mme de C... rue Bayen, Paris.

Uram!

A barátom, akivel megismertettem a Pilules Orientales-t, nagyon meg van elégedve. Sőt gyomorgörsei voltak, amelyek eltűntek.

L. Y... rue Couraye, Granville.

Igy a Pilules Orientales nem ártanak soha sem az egészségnek, sem a gyomornak. Különböző kizárólag ártatlan és jótévő anyagokat tartalmaznak és nem veszélyes szereket, mint arzén vagy más és soha nem merül föl panasz 30 év óta, amióta minden országban hölgy és fiatal leány használja.

Az orvosok maguk elismerik érdemét, rendelik pácienseiknek, amit a következő levél bizonyít:

Uram!

Tisztelem a rendeltem a hírhedt Pilules Orientales produktumot az én páciensemnek és őrméremmel kérelmeztem Önnek, hogy ennek számos sikert kövessenek.

Dr. G... & N... (Lobré-Infleur).

A kezelés jó hatása azonnal kifejezésre jut és tökéletes lesz a hatás 2 hónap alatt, sőt gyakran néhány hét alatt, ahogy a következő két levél mutatja.

Uram!

14 nap óta eszem a Pilules Orientales-t és már megelégedettül meglepő eredményt veszek észre.

Mme H... L... rue Condat, Marseille.

Uram!

Eszem el az Önök gratulálói. Pilules Orientales-ért, amelyet jobban lehetne csodálni, mint az Önökét, mert az Önökét nem engedik összekeverni egyetlenükkel sem azoknak a nem reális szerekek, amelyek napról-napra megjelennek.

Itt félbeszakítjuk a czitálásokat, amelyek a Keleti pilulák hatását mutatják, amelyek nem engedik összetételek napról-napra megjelennek.

Igy tehát a hölgyek, ha javítani akarják kebelük esztétikáját, ha mellük nem elég kifejtett vagy kemény, ne habozzanak a Pilules Orientales-hoz folyamodni. Néhány hét alatt legkisebb vesebővizüket teljesen fogják látni és nem fogják legszébb derékjukat barátjaikkal kezeletni. Meg lesz lepetve és elragadtatva az önmaguk teljesülését gyönyörűségükkel.

Egy üveg Pilules Orientales ára, használati utasítással együtt 6.45 postautalványon való beküldése ellenében, vagy 6.75 kor. utánvételt. J. Ratte, Pharmacia, 45, rue de l'Eclairer, Paris. Kisküldés Ausztria-Magyarországra részére: Tórkök József gyógyszerész, Bpest, IV., Király u. 12. Vertriebs Franz. Kosmet. Artikel Wien, XII. Bez., Teichackerergasse 5.

Mme A... L... Vesey, Sejft.

Es a másik:

Uram!

A Pilules Orientales nagyon jól tesznek és kösönetet esekert, látom örömmel azon beszáncsok lassan eltűntek, amelyek körültekintő kebelmet. Most már nem csak kíváncsi, hogy szép keblek fogok várnak, amelyet több év óta elcsüsztem.

Louise M... rue Franklin, Passy.

A Pilules Orientales használatára által csodálatosan megjelentek a fiatal leányoknak épp úgy, mint azok hölgyeknek, kiknek keble tökéletlenül volt kifejtődve vagy száradtság és betegségben szenvedtek.

Gyenge egészségű és szervezettel egyének is bevehetik azokat, ahogy a következő két kivonat mutatja:

Uram!

En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Orientales-el, amelyek nemcsak kebleim nagyobbak, hanem egészségesebb is vagyok. Ma 30 éves vagyok, és nagyon fiatal és egészséges vagyok, mint amikor 15 éves voltam, és az Ön pilulát, látom egészségességem elcsüsztem.

Mlle G... place St-Pierre, Toncins.

Gulliver

rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Páratlan a maga nemében RUSZÁNDÁ

GYÓGYISZAP FÜRDŐ

bármely más nemzetközi fürdőt is felülmúl

Vasuti, posta- és távírda-állomás

Dél-Magyarország Melenceze (Torontál.)

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig.

Négy modernül berendezett 74 szobából álló szállóudvar.

A fürdőn orvosi szaktekintélyek rendelkeznek

Javalva: köszvény, idült ízületi rheuma, scrophulosis minden alakjában, kenőgyógyomláknak ellenálló bőrbetegségek, patistis és prurigoban, vérzésben szenvedő nők, idegbetegség, esztétikumok. Caras Neoristán és juttatás bántalmaknak biztosan gyógyít.

Kitűnő jó magyar konyha, valódi hamisítatlan borok, olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy virágos és árnyékos park padokkal, naponta czigányhangverseny tartatik.

Prospektust kívánatra díjlanul küld a Fürdőigazgatóság.

A f. é. augusztus hónap megnyitóján

TERMAL-FÜRDŐNK

iszap-, sós-, kénes-, jódos-, vasas- és szénasavas medencéivel pótolják a legkényelmesebb gyógyfürdőket. Ivó-, izasztó-, soványító-, hidegvíz- és elektromos kurák. Inhaláció. — Géptornászati.

HUNGÁRIA-FÜRDŐ BUDAPEST

Tátra-Virág völgy

A Tátra lábánál, szelőlől védett klimatikus gyógy- és nyaralóhely, vízgőzforrással. Foprád város közepén közelében. Innen a Dobosai Jégbarlang legközelebbi útján érhető el. Omnibus közlekedés minden vonatkozáshoz. Javalva: Basedow, neurasthenia, vérértékesítés, sárgaság, idegesség, gyomor- és bélbajok stb. betegségeknek állandó fürdőorvos. Egy minip. kényelemmel berendezett 4 szobás villa is kiadó.

Allami hivatalnokok az elő- és utófénybe szobákról 50% engedményt élveznek.

Étkezés naponta a penzionon: reggel 2. délután 4 és este 2 fogás 5 korona. — Kívánatra prospektust küld Tátra-Virág völgy gondnoksága.

Balatonfüredi szanatorium és gyógyfürdő

Természetes szénasavas iszapfürdők és balatonfürdők. Ivókúra. Fizikai és diétetikai gyógyintézet az összes betegségek számára. Különös tekintettel a szív- és érrendszer, vese megbetegedéseinek és női bajoknak. Cukorbetegségnek ivó-, alkalmazó- és diétetikai kúra. Idegbetegségek számára az összes modern gyógyszerközökkel felszerelve. Soványító-, hízó-kúra. Röntgen- és kémiai-laboratórium. Zander-intézet. Inhalatórium. — Egész éven át nyitva. — Prospektussal és felvilágosítással szolgál a Fürdőigazgatóság.

Tobelbad

GYÓGYFÜRDŐ GRÁC SZANATORIUMMAL

Gyomor- és bélbetegségeknek, idegességeknek, tüdőknél és légzőrendszernek. Diétás kurák. Hízó és soványító kurák. **SPORTKURÁK**

Lehmann-kurák. Villamos- és vízgőzkezelések. Nap- és légfürdők. Ujítások: Nagyszabású sporttelepek (golf-, tennis-, football-, tenis-, equestrian, nyitott lovardó, vadászterület, szőlővölgy). Kétszer negyvenötöttes rádiómos vízű 25 C-os szabad termalfürdő. Másékel szanatoriumi- és pensió-árak. Magyar orvos, magyar levelezés és prospektus. Megnyitás május 1-én. Előidényben külön kedvezmény. Cím: Tobelbad bei Grác.

BADEN WIEN MELLETT. PENSION MELANIE

Előkelő családi otthon, legszebb felvétel, a főhercegi villák közelében, előkelő konyha. — Kert. — Villamos, vasuti megállóhely. — Helyközi telefon 240. — Egész éven át nyitva. — Tulajdonos: Melly Mayer von Maybach. Prospektust küld Blochner J. hirdetője, Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.

Régi hírneves kénes gyógyfürdő VÁRASD-TÖPLITZ

(Horvátország) — Vasuti, posta-, telefon- és távírda-állomás. Uj gyógyszálloda villanyvilágítással. Hírneves radioaktív hőforrás +58° C.

Prospektus ingyen!!

Ajánlva: kőszén-, mell-, máj-, gyomor- és bélbajoknak. Ivókurák: máj-, torok-, gége-, mell-, máj-, gyomor- és bélbajoknak. — Kénes, vasas, jódos-, szénasavas és napfürdők és forróvíz kezelés.

Egész éven át nyitva. Modern kényelem. Uj szállóudvar. Mesés könyvek. Katozás. Fürdőorvos: Dr. LOCHERT J.

Kénes gyógyfürdő BADEN WIEN MELLETT

Kiváló gyógyerejű kénesforrások iszapcsomagolások: csusz, köszvény, ischias, izzadmányok, bántás, neuralgia, görvélykór, bőrbajok, fémmelegzés ellen. Peregényi városi fürdő. — ZOBHOF városi fürdőszálloda. — Elsőrangú ház. Interurbán telefon. Melegvíz, fénnyelző. Továbbá elsőrangú szállóudvar, penziók, éttermek, vendéglők és üzletek. Fürdőidény egész éven át. Prospektus ingyen. — Felvilágosítással szolgál a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG BADEN, vagy BLOCHNER J. hirdetője, Bpest, IV., Semmelweis-utca 4., hol prospektus kapható.

TÁTRALOMNICZ PALOTA-SZÁLLÓ

Szezon május 31-től. Lovasverseny, nemzetközi galamblovászat, tenis és golf. — Posta, telefon, autóbilok. — Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

LOMNICZ-SZÁLLÓ. Bethlen-ház.

Julius hó 1-től nyitva. — Teljes penzió 10/4 K-től. **Klimatikus gyógyhely** modern szanatoriummal. **77 kor.**

Junius és szeptember hónapokban teljes heti penzió a PALOTA-SZÁLLÓBAN is szállás és ellátással.

VASÁRNAPI UJSÁG

25. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

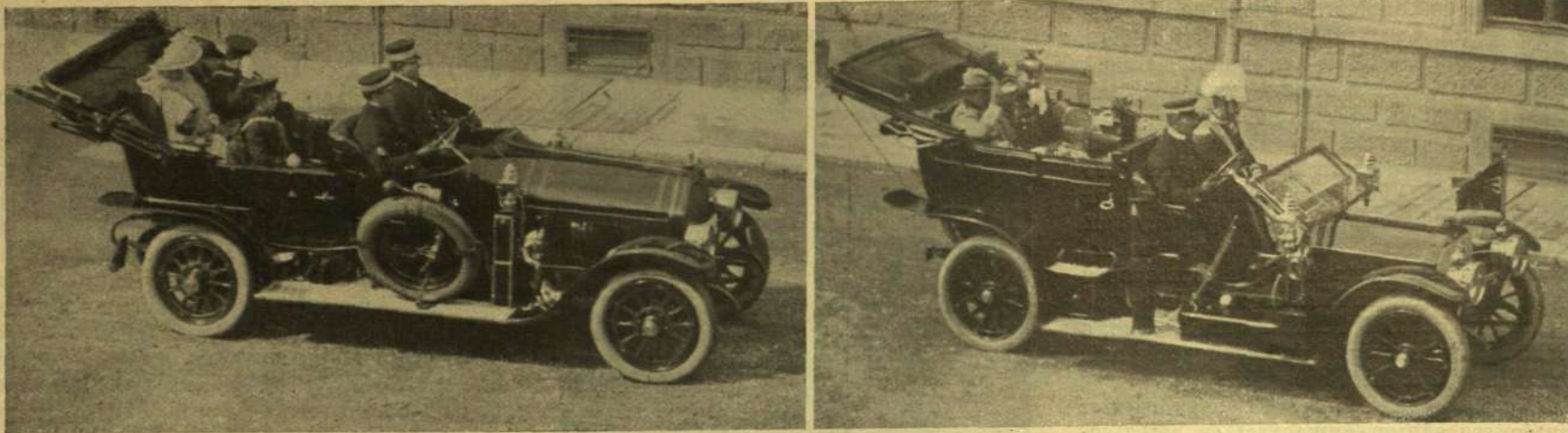
SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 21.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A Világkronika-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is esatolandó.

A KONOPISTI KASTÉLY, FERENCZ FERDINÁND TRÓNORÖKÖS KEDVES TARTÓZKODÓHELYE, A HOL II. VILMOS NÉMET CSÁZÁR LÁTOGATÁSÁT FOGADTA.

II. VILMOS NÉMET CSÁSZÁR MEGÉRKEZÉSE KONOPISZTAN. — Hohenberg Zsófia hercegnő gyermekeivel, a másik automobilban a császár Ferencz Ferdinánd trónörökösével.

KONOPISZT.

Prága és Bécs között, de Bécshez közelebb, déli Csehország erdőborította vidékén áll büszke vártornyaival és messzire ellátzó hatalmas őrtornyával a konopiszi kastély. Ez ősi váraknak több mint nyolcszáz éves története van. A tizenegyedik század elején alapította a Beneda urak nemzetsége. Mint vár nem egyszer dacolt az ellenséggel, de kényelmes lakóhelye is volt gazdáinak, kik az idők során elég sűrűn váltogatták egymást. A császárral meghasonlott Wallenstein itt élt kénytelen nyugalomban, itt látta magánál barátait s hallgatta álomfejtőjének jóslatát, hogy felvirrad számára még. A Wallenstein-szoba az ősi kastélyban a régidők e romantikus napjaiba viszi a képzeletet. A vár mostani alakját, több mint másfél száz évvel ezelőtt, gróf Wrthby Venczeltől kapta. Ez a cseh főherceg Lobkowitz Jánosra hagyta minden javait s Konopiszt is, mely a múlt század végéig a Lobkowitz urak tulajdona is maradt. Mintegy húsz évvel ezelőtt cserélt ismét gazdát. Ekkor vette meg örök áron estei Ferencz Ferdinánd főherceg-trónörökös Lobkowitz Ferencz Jenő hercegtől a várat s a hozzá tartozó tizedfélezer holdnyi uradalommal. És Konopist vára új fényre derült. Legkedvesebb otthona lett a Habsburg-ház leendő fejének. Vártermeiben friss és bensőséges családi élet zendült, hatalmas erdősegeit és mezőit nagyuri vadász-társaságok vidám zaja verte fel ismét, s fejedelmi vendégek fogadására tárult fel a vár kapuja, melyet a hatalmas őrtorony koronáz. Itt mutatott a múlt héten, immár nem első ízben, a vár urának hatalmas belső barátja s majdan szövetségese, Vilmos német császár is. Ennek a konopiszi találkozásnak pedig a közfelfogás szerint világrészünkre szóló jelentősége volt egy másik:

a konstanzi találkozást megelőző napokon. Konopist bizony eléggé romlatag állapotban volt, mikor hatalmas körvonalai, tornyai, de a husszita háború korát felidéző történetével is, megragadta a harmincz éves főherceg érdeklődését. Atyjától örökölt szép és regényes kastélyai közt s még Ferdinánd, a tiroli főherceg és a szép Welsch Filippina emléke által megszentelt, műkincsekben gazdag, híres és szép Ambras várkastélya mellett is méltó szerepet szánt a délcehországi Konopisznak. Nagy műérkével, mely a régi családi kastélyok szépségén, gazdagságán s a művészetek klasszikus földjén tett látogatásai közben nemesült, hozzálátott Konopist megújításához. A vár külső és belső falain, itt-ott az állandó lakhely kényelmének feláldozásával, szinte semmit sem változtatott. Megóvta architekturájának egész gótikáját s csak belső berendezésében s a termeiben, tornyaiban összehordott műkincsek elhelyezésében engedte korlátlanul érvényesülni saját egyéniségét.

Párját ritkítja gazdagságával és ritkaságával a fegyvertár, melyben az egész estei fegyvergyűjtemény drága és ritka kincsei vannak elhelyezve: renaissance-kori teljes fegyverzetek, köztük Benvenuto Cellini egy remeke, mesteri művű pajzsok és sisakok. Gróf Mielcinski lengyel műtörténitő azt mondja, hogy a konopiszi főhercegi gyűjtemény a maga nemében gyöngyszem Európa minden e nemű gyűjteményei közt, talán külön a bécsi múzeuménál, s nem egy részletével kiállja a versenyt a madridi Armeria Real gyűjteményével.

A homlokzati rész első emeletén lakott a német császár és kísérete. Zöld tónusu előcsarnokon át vis az út a császár dolgozószobájába. A hálószoba, mely innen nyílik, arany és piros színű s úgy nehéz aranydíszítésű széles ágya, mint minden bútordarabja

tiszta renaissance stíli. Ezek a szobák a Mária Terézia lakosztályhoz tartoznak, melynek középpontja egy fényes erkélyes szalon, nagyszerű kilátással az erdős vidékre. Ebből a nagyteremből, mely csupa virágdísz, kis intim társalgó nyílik. Ez a kis szoba egy Dürer-szentély; nagyszerű réz- és fametszetek vannak összegyűjtve benne a német renaissance e nagy festőjének kezétől. A főherceg lakosztályából hosszú folyosó visz a nagy ebédlőbe, melynek legfőbb ékessége a Don Quijotet illusztráló híres gobelinek ketteje. Ekkövekkel díszített olasz szekrények, — egyike, egy 1684-ből származó, egy millióra van biztosítva — két márvány-kandalló díszítik e termet, a melynek előterében egy pompás aranyozott bronzszobor áll: az imádságba mélyedt ifjú szent Antal szobra. A tizenhetedik századbeli északolaszországi plasztikának ezt a kiváló művét maga a főherceg fedezte fel északolaszországi utazásai közben, alighanem Páduában.

Különálló épületben van elhelyezve a trónörökös egy legsajátabb gyűjteménye, a Szent György-múzeum. A kastély ura e múzeum számára minden képzelhető alakban összegyűjtötte a művészetnek teljes Györgyre vonatkozó alkotásait. Látni ott renaissance-kori szobrokat, reliefeket, tizenhatodik- és tizenhetedik századbeli képeket, apró fa- és bronzalakokat, érmekeket, pénzemekeket, kerámiai képzőművészeket, a népies művészet alkotásait s e gyűjteménynek több ezer darabból álló tárgyai mind-mind a sárkányölő szent alakját ábrázolják. De a ki a konopiszi kastélyhoz közeledik, legelőbb a kastély nagyszerű parkjának, exotikus ligeteinek és rózsakertjének bűvöletébe esik. Valóságos csodavilág ez a park és kert bámulatos növényeivel, sziklacsoportjaival, kútjaival és tavaival. S túl mindezen a vidék nagyszerűsége.

PÁZMÁN PÉTER SÍREMLÉKE A POZSONYI KORONÁZÁSI TEMPLOMBAN.

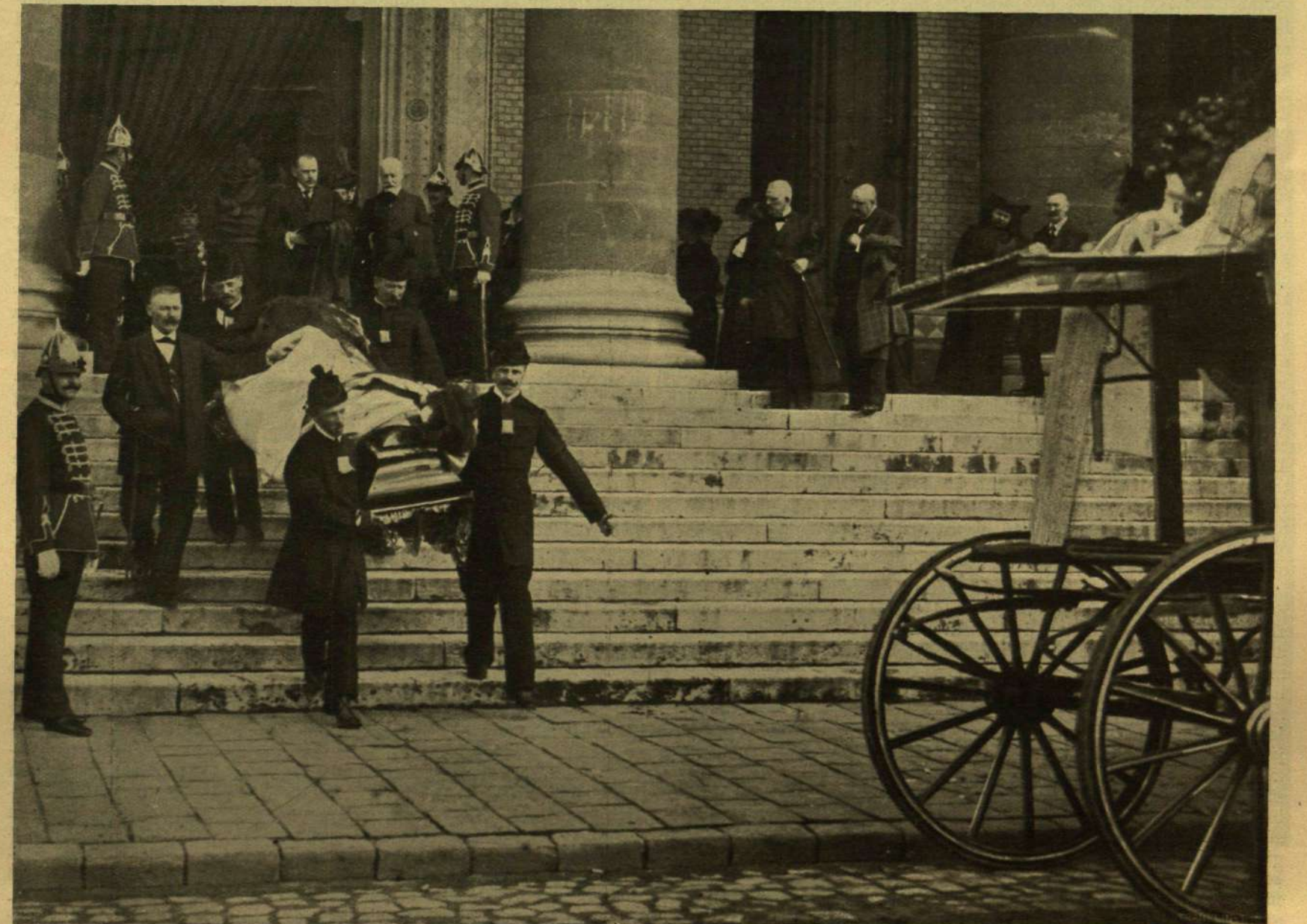

CSEBNOCH JÁNOS HERCEGPRIMÁS A PÁZMÁN-SÍREMLÉK FELAVATÁSA UTÁN TÁVOZIK A POZSONYI KORONÁZÁSI TEMPLOMBÓL.

Jelky Gyula felvétele.

LECHNER ÖDÖN TEMETÉSE. — MŰVÉSZEK PÁRLYÁKAT VISZNEK A HALOTTAS KOCSI ELŐTT.

SPÁNYI BÉLA FESTŐMŰVÉSZ TEMETÉSE. — A KOPORSÓT LEVISZIK A MŰCSARNOKBÓL, A HOL FEL VOLT RAVATALOZVA.

SZÍNHÁZAK

BÚCSÚ A SAISONTÓL. A SZÍNHÁZAK.

A színházak sorra zárnak már: a Magyar Színház, melyet a nyáron átalakítanak, már június elején bezárta kapuit, a Nemzeti Színház ép most, e sorok írása közben tartja utolsó előadását s csak a Vigszínház dolgozik még a drámai színházak közül, hogy valahogy együttartsa azt a néhány embert, a kit a folyton hulló eső talán mégis bever a színházba. A színházi saison Budapesten tulajdonképpen június elejével bezáródik s ha a színházak tovább is játszanak még, az szinte inkább a statisztika kedvéért van. A Nemzeti Színház csakugyan statisztikát javít ilyenkor: előveszi azokat a darabokat, a melyekre aztán statisztikájában, mint a klasszikai drámának való áldozásokra hivatkozik s a melyek tulajdonképpen igazolásai annak, hogy az állam hatalmas hivatalos apparátust tart fenn s jelentékeny áldozatokat hoz a közvagyonból egy a műveltebbek szórakozására való intézmény számára.

Az egész évben vajmi kevés olyan előadást kaptunk a Nemzeti Színházról, a mely az államnak ezt az áldozatkészséget igazolná. Akár a műsort nézzük, akár az egyes előadásokat, nagyon kevés különbséget látunk a Nemzeti Színház és a magánszínházak között: az új darabok, akár az eredetiek, akár a külföldiek, semmivel sem magasabb színvonalúak, mint a magánszínházakéi, sőt főképpen az eredeti darabokat tekintve, azt kell megállapítanunk, hogy a Nemzeti Színház még valamiképpel jobban leszállítja a maga színvonalát, mint a többiek, még pedig szemmel láthatóan a közönség kegyének való hódolás kedvéért. E tekintetben egy silány, üres darab többet ront az átlagos színvonalon, mint a mennyit húsz jobb darab javít; ha a most elmúlt saison három legalacsonyabb színvonalú darabját keressük, — kettőt közülük a Nemzeti Színházban kell keresnünk. Valami különös eklekticizmust kell a Nemzeti Színház egész politikájában látnunk, akár a műsor összeállítására, akár az egyes előadások szempontjából nézzük.

Ennek az eklekticizmusnak alighanem abban kell az okát találni, hogy a színház vezetőségében nincs meg a magasabb színvonalú színpadi művek színpadi életképességében való meggyőződés. Előadnak világirodalmi nagy műveket, de szinte már előre érezni, mikor az ember belép a színházba, hogy csak illdelmi kötelességből teszik; mintha azt gondolnák: előre tudjuk, a publikumnak nem igen fog kellenni a dolog, de hát megcsináljuk, mert hát egy Nemzeti Színháznak ilyet is csinálni kötelessége. Arra nem is gondolnak, hogy ez a kötelesség nincs elintézve azzal, hogy épen csak megtegye a színház bizonyos számú illdelmi látogatásait a világirodalomban, sőt ezzel a mostani módszerrel csak eltéríti a figyelmet attól, a mi tulajdonképpen kötelessége volna. A Nemzeti Színház már egy emberöltő óta nem teljesíti azt a hivatást, a mire tulajdonképpen való volna: a közönség nevelését a magasabbrendű irodalom befogadására és megértésére. Mert ezt csak évek ezeltudatos és következetes munkájával lehet elérni, egy mélyen járó, elveiben és részleteiben átgondolt program folytonos megvalósításával. Nem volna szabad megállni ott, hogy a publikumnak nem kell a nagy drámai irodalom, hanem keresni kellene és újra meg újra keresni, sikertelenségeken és részvétlenségeken át, addig, a míg meg nem találják, a módját, hogy miképp lehet áttörni a részvétlenségnek szellemét a publikumban, ráoktrojni az emberekre azt, a mi ma még nem kell nekik, meggyőzni őket arról, hogy nem nagyozó beszéd csak az, a mely a világirodalom nagy szellemének gazdagságáról, érdekességéről, a velük való szellemi érintkezés boldogító voltáról szól, hogy igazán szebb és érdekesebb dolog egy Molière-vígjáték, mint egy mozi-darab. Ott van a példa a szomszédban: az operaházak sohasem adják a zene nagy klasszikusainak darabjait azon a hivatalos kötelességet éreztető módon, a hogy a

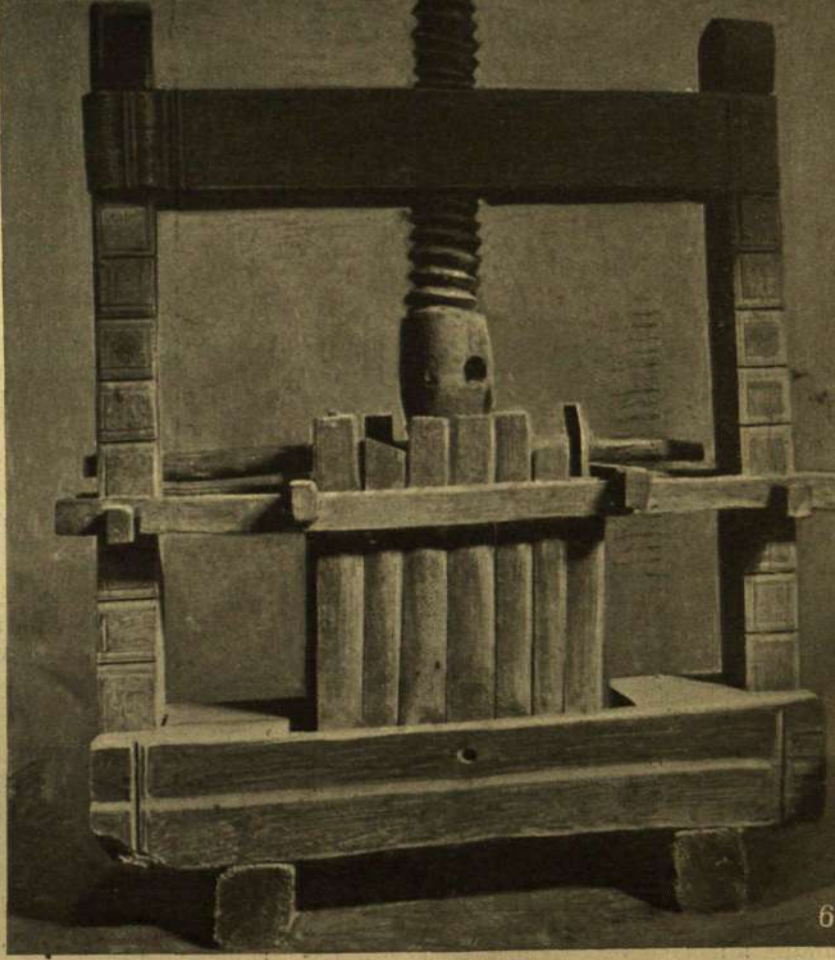
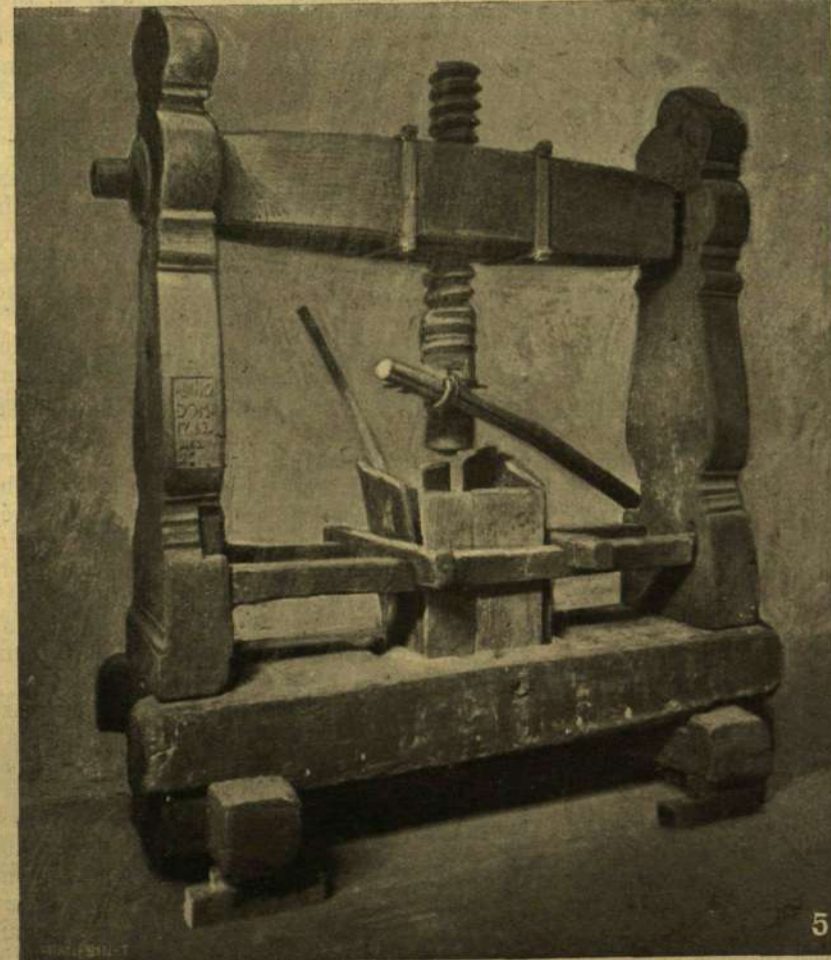
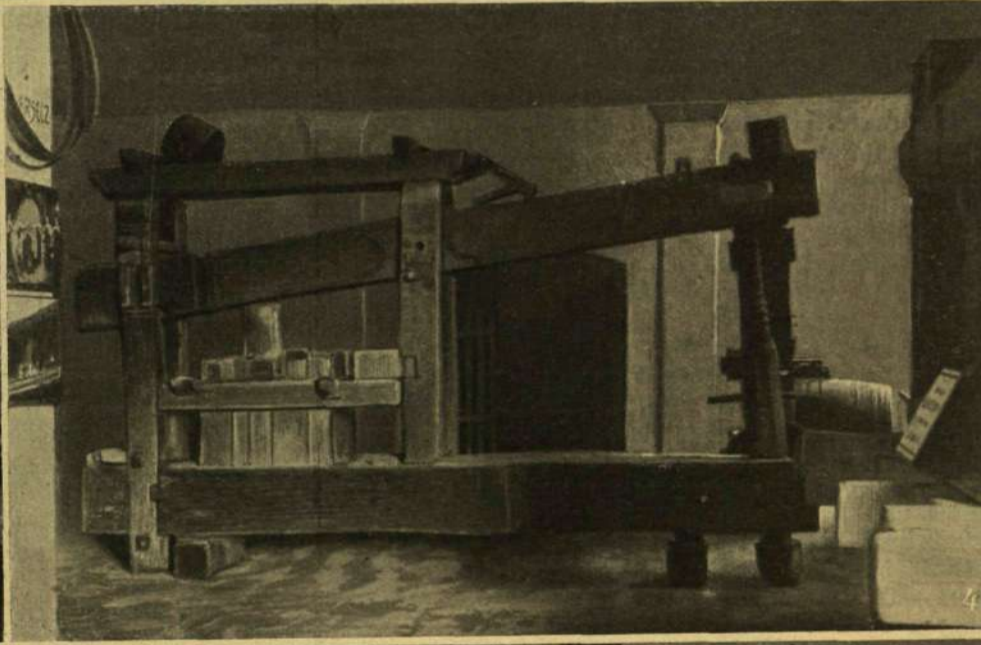
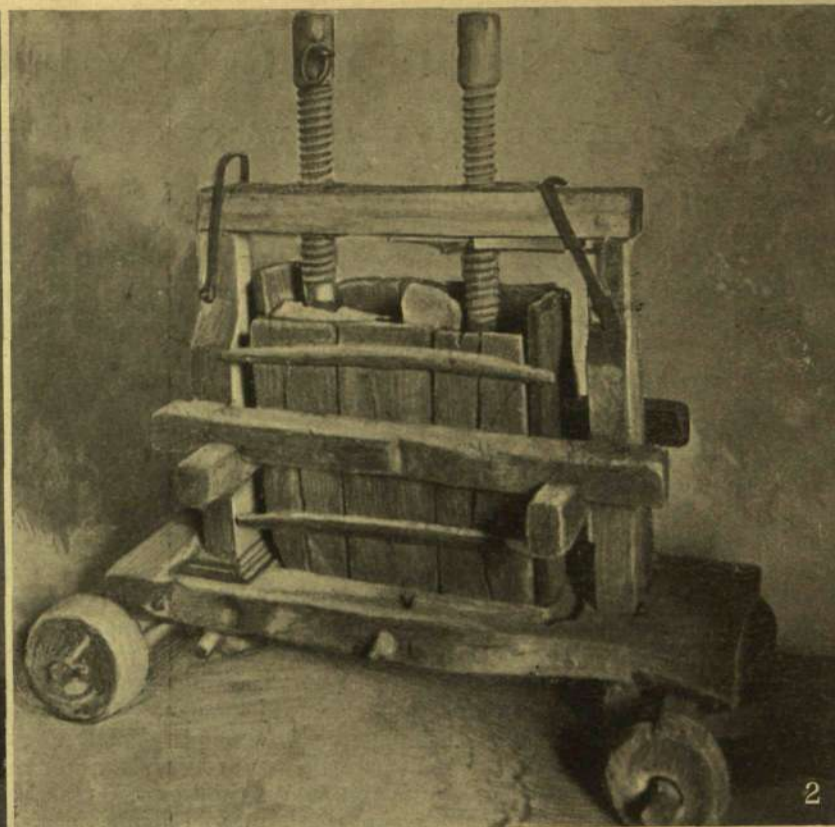
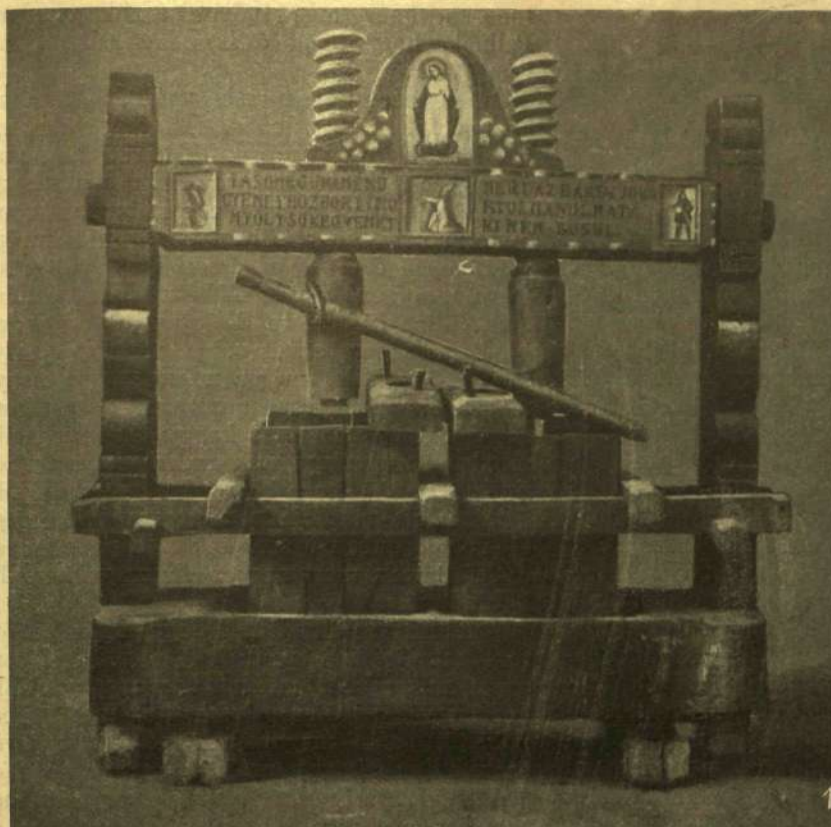
Nemzeti Színház szokta; tőlük telhető hittel és meggyőződéssel hozzák színre és az eredmény az, hogy Mozart, Beethoven, Verdi, Wagner és a színpadi zene többi nagy szellemei nagyobb közönséget vonzanak, mint akármelyik divatos, modern szerző. Lehetetlen elhinni, hogy a mit az operaházak el tudtak érni a zenét kedvelőkkel, ugyanazt el ne tudná érni a drámai színház a maga híveivel, hiszen a zene iránt botfülü emberek legalább is oly nagy számban vannak, mint az irodalom iránt botfülüek s a míg az állam a zenei műveltség megszerzését jóformán teljesen a családra s az egyesek önképzésére hagyja, az irodalom megértését az iskolai nevelés központjába teszi; az emberek százezrei kerülnek ki a minden rendű iskolából a nélkül, hogy csak a legkisebb zenei műveltséget is kapták volna, bizonyos kevéske irodalmi műveltséget ellenben nolens-volens el kell sajátítani mindenkinek, a ki legalább polgári iskolát végzett. Hogy higyük tehát, hogy a mit minden operaszínház el tud érni a maga közönségénél, azt ne tudná elérni a drámai színház a magáénál? Ha a Nemzeti Színház csak néhány évig a közönségnek arra a nevelésére törekedett volna, ha akár a színészi előadások különös érdekességével, akár a rendezés érdekes fortélyával, akár bármi más eszközökkel minden erejét megfeszítette volna, hogy a közönséget becsalogassa az úgynevezett klasszikus előadásokra, ha éreztetni tudta volna mindenkivel, hogy erős meggyőződése van ezeknek érvényéről, hogy ezt a meggyőződését akarja a közönségbe átvinni, — szóval ha lett volna s lenne igazi erős, komoly, művészi szellemű áthatat és szuggesztio erejű programja, — ha lélek lett volna benne, akkor nem lett volna az idei saison jóformán egyetlen igazán jelentékeny és nagy lendületű kísérlete, *Aischylos Perzsái*-nak előadása merő erkölcsi siker s az a szenzációs pénztári eredményeket ugyan nem adó, de kulturális szempontból annál örvedetesebb érdeklődés, a mely a múlt évben előadott néhány görög darabot kísérte, valamiféle folytatásra ösztönözte volna a színházat. De ebben a tekintetben még a sikeres kezdetekből se lett semmi. Nem sok évvel ezelőtt volt egy-két saison, mikor Shakespeare szinte azt mondhatni, divatba jött, némely darabjai még pénztári szempontból is szép sikereket arattak, — tudott-e ebből a színház valamit csinálni, meg tudta-e itt fogni a közönséget, hogy állandó közönségbe juttassa Shakespeare szellemével? Pedig a közönség nevelésének épen az a módja, hogy ha valahol meg tudjuk fogni az emberek érdeklődését, ebből az archimedesi pontból kell kiindulni és az egyszer megnyitult érdeklődést okosan, a közönséggel folytonos kontaktust tartva fejleszteni, mind szélesebb körre kiterjeszteni. Ha ezt megtudná csinálni a Nemzeti Színház, ha meg tudná gyökereztetni a közönségben a hitet a magasabbrendű irodalomba, ha közvetítő, de igazi, nyomatékos és hathatós közvetítő tudna lenni az emberiség nagy szellemei és a művelt emberek tömege között beláthatatlan hasznot szerezve egész irodalmi kulturánknak. Az a közönség, a mely a nagy görögöket, Shakespeare-t, Molière-t, Goethe-t s a többi nagyokat meg tudja érteni a színházban, fel tudná fogni az igazi értéket akkor is, ha regényt, verset, vagy bármi más irodalmi művet olvas s ebből a közönségből, abból a művészi közszellemből, a mely így támadna, hamar megteremnének a hozzáillő nagy írók is.

Ehhez azonban az kellene, hogy lélek legyen a színházban s most épen ez nincs. Akárki azt kérde, mi karaktere van ma a Nemzeti Színháznak s mivel van indokolva állami jellege s az érte a közvagyonból hozott áldozat, csak mentegetőzéseket tudunk mondani meggyőző érvek helyett, vagy csak frázisokat igazi indoklás helyett. Tudjuk jól, hogy nagy nehézségek vannak, a színházat vezető emberek

lehetetlen helyzete a felsőbb hatóság, a színeszek, a közönség, a kritika malomkövei közt, az állam szűkmarkúsága, a mely örökké felhánytorgatja, hogy sokat áldoz, pedig ez a sok épen azért kevés, mert nem eleget áldoz, — sok mindenféle egyéb baj és nehézség, a mi Magyarország legkevésbé irigylendő állásának egyikévé teszi a Nemzeti Színház igazgatójának állását s megbénít még jószándékú embereket is. De a lehetetlent megcsinálni, az a genialitás; a lehetőségekkel jól-rosszul kiegyezni csak tengődő közpszerűség. Igazi nagyszabású, minden erre való tulajdonsággal felruházott ember tudna még a Nemzeti Színházról is valamit csinálni, — legalább is feladatát jól betöltő színházat.

Hogy mennyire nincs lélek a színházban, mutatja minden egyes előadás. A hány színész, annyiféle színjátszás, annyiféle stílus és modor, minden összehangolás nélkül, nyersen egymás mellett, egymással versenyezve, egymást legtöbbször rontva. Semmi egység nincs az előadásokban, sohasem érezni, hogy nemcsak a darabnak, nemcsak az egyes színészi alakításoknak, hanem az egész előadásnak is egységes műalkotásnak kell lennie. A rendező karmesteri pálcájának semmi nyoma. Pedig vannak a színháznak jó rendezői, *Ivánfi* is, *Csalthó Kálmán* is megállják a helyüket, láthatólag együtt tudnak érezni a drámáival, de úgy látszik, hatalmuk véget ér a színészek játékánál. A *Macbeth* idej felújított előadásában pl. a színészek játéka mondott csütörtököt Shakespeare művészetét és *Ivánfi* Jenő ráfordított sok tanulmánya, szeretete és megértése, — lehetetlen volt szomorúság nélkül nézni annak, a ki együtt tud érezni a más ember becsületét, sikertelen törekvésével. Olyan hallatlan egyenetlenséget, mint a Nemzeti Színház nem egy előadásában, csak harmadrendű vidéki szintársulatoknál látni. Három-négy generáció izlésbeli, beszédbeli, sőt kiejtésbeli tradíciói keverednek össze s még ezeken belül is tisztele a változat az egyes színészeknek — többnyire a hibái szerint. Stílus, a melyben egy régebbi tradíció él még, régi stílusokból visszamaradt patron, kiforrott, eredeti egyéniség, tapogatózó kísérletezés, teljes stílustalanság, egyszerre, egy helyben kerül élénk ugyanabban az előadásban, sőt akár ugyanabban a jelenetben is. A Vigszínháznak az a nagy ereje, hogy ma már teljesen és pedig önmagából kiforrott, egységes, eleven stílusa, valódi élő egyénisége van s ez nemcsak alkalmat ad az egyes tehetségek lehető legteljesebb érvényesülésére, hanem még meg is nagyobbítja, föllendíti a tehetségeket. A Nemzeti Színház egyvelegében azonban még a legkiválóbb egyéniségek sem tudnak úgy érvényesülni, a hogy kellene, mert a zavarosság és egyenetlenség őket is lecsökkenti. Nem csodáljuk, ha kiváló művészek játéka néha bizonyos kedvetlenség érzik. Pedig igazi tehetségekben nincs hiány, az idén is láttunk néhány elsőrendű színészi alakítást Márkus Emiliától, Pethestől, Gál Gyulától s másoktól is, de hamisan játszó zenekarban hasztalan erőlködik a legjobb primhegedűs is. Az erők kihasználása is a kellő oekonomia hiányát mutatja; egyesek, a kiket szívesen elengednénk, túlságosan elterpeszkednek, mások, a kiket mindig szívesen látnánk, alig jutnak szóhoz. Ha pedig a sucrescentiát nézzük, azt, hogy ha a mai oszlopok kidőlnek, mi lesz a helyükben, akkor igazán féltanunk kell a színház jövőjét. Hol van Ujházi utóda? Hol van Jászai Marié? Gabányié? Szacsavayé? A színház személyzete abnormisan nagy és a mint kissé nagyobb személyzetű a darab, alig tudják a szerepeket kellően betölteni, minduntalan látni a példáját annak, hogy egy színész olyan szerepre használják, a mire nem való. A színház épen nem biztató állapotban készülődik már épülő új hajlékába.

Schöpfung Aladar.

1. Szegszárdi prés, rajta Szűz Mária, Mátás király, Szent Antal és Árpád képei. — 2. Kecskeméti kerekcsu. — 3. Hordófenék, rajta szent kép. Wolf Sándor tulajdona Kismartonban. Az előtte levő kancsók a kassai múzeumból valók. — 4. Lósi prés, gazdag faragással, 1815-ös évszámmal, Sopron megyéből. — 5. Gyöngyösi prés 1739-ből. — 6. Villányi prés német fölrással 1868-ból.

A BORÁSZATI ÉS PINCEGAZDASÁGI ESZKÖZÖK KIÁLLÍTÁSÁNAK TÖRTÉNELMI CSOPORTJÁBÓL.
Összegejtették és elrendezték dr. Semayer Vilibáld és Ács Lipót.

A NÉGY ÖZVEGY.

EGY BABSZEMNYI KISLÁNY GONDOLATAIBÓL.

IRTA ZSOLDOS LÁSZLÓ.

(Mila házassága.)

Mila még csak tizenöt évvel idősebb nálam (és többel sose is lesz, hiába ijesztget vele a nagymama, — pedig a testvérem!) és máris van neki egy férje. Csak neki van az egész családban. A mama özvegyasszony, a nagymama özvegyasszony, és akárhogy is titkolják előttem, bizonyosan én is özvegyasszony vagyok, látom, hogy a kinek nincs férje, az özvegy, és nekem nincs. Igaz, hogy Pali a második emeletről egyszer is már feleségül akart venni a folyosón, de én nem mentem hozzája, mert Pali örökké csak iskolába jár, és aztán minek nekem egy férj, a ki örökké iskolában van, és mikor hazajön, akkor is folytonosan tanulni kell nekem a leckét? Ugyis hallottam, hogy a negyedik emeleten lakik egy néni, a kinek a férje szintén egyetemre jár, de annak már hosszú nadrágja van, nem úgy, mint Palinak, és az is mindig csak az egyetemem van, és még éjszaka sem jön rendesen haza, és a helyét, hogy otthon játszanék a feleségével, hát örökösön csak a kávéházban játszok, biztosan azt, hogy «egyetem-hegyetem tengertáncz», mert különben mért járna olyan sokat az egyetemre? És a felesége itthon mindig sir, és a mikor sir, mindig lejön az arczáról a festék és akkor mindig újra ki kell festeni magát, és a mama tegnap is azt mondta Milának, hogy mért nem tapátáztatja ki inkább az arczát, akkor nem kellene mindig újra festeni? Ezért nem is bánom én, ha inkább csak özvegyasszony vagyok, mert én nem akarom kitapátáztatni az arcomat, egyszer ragasztottam cigarettapapírt a szám szélére, hogy megjegyzem vele Mila férjét, és az is úgy odapadt az ajkamra (nem Milának a férje, hanem a cigarettapapír), hogy a mikor le akartam húzni, hát kijött utána a vér. Köszönöm szépen, nem kérek ilyen házasságból!

Különbem is Milának sem fenéig tejfől, mert mikor Lajos, illetőleg a férje hazajön, nagyon sokszor úgy civakodnak egymással, mint a cigányok, a kiket tavaly láttam a falu végén, a mikor nyaraltunk, és mamával kísértélünk a mezőre; úgy megjedtem.

Lajos sógor tehát az egyedüli férj a családban, és ennél fogva neki borzasztó helyzete van az orozslánok barlangjában (a hogy egyszer ő kiabálta), mert a többi három férj helyett is, a ki nincsen, neki kell engedelmessékednie. Úgy tudok nevetni rajta, és ez csak ugyan még rosszabb lehet, mint az iskola, mert ott csak egy tanító parancsolgat a sok gyereknek, itt pedig három-négy nő parancsolgat és sehol sincs sok gyerek, csak egyedül ő.

(Két héttel később.)

Lajos sógor megszűntette az engedelmességet, és most már annyit ideig sincs itthon, mint a második emeleten Pali az iskolából. Azt hallottam, hogy vendéglőben tölti az idejét, a mi szerintem ostoba kifogás, mert én nagyon jól látom többször is az ablakon keresztül, ámbar ez bajos, mert mindig ágaszkodom kell, hogy itt velünk szemben is az utca túlsó oldalán nem időt töltögetnek a vendéglőben, hanem bort és sört. Lajos sógor mindig olyan szép piros, mint a negyedik emeleti egyetemnének a kifestett képe, és ha hazajön, most már nem civakodik, hanem csak csöndesen morog magában, mint a juhász-kutya tavaly, a mikor nyaraltunk, és bemenünk az udvarra; úgy féltem. Mila, meg a mama, meg a nagymama mind körülötte ülnek (én is) és úgy ráfűggesztik a tekintetüket, mintha zsinórt húztak volna a szemüktől Lajos sógorak az arczáig, és erre a zsinórra tereggették volna föl az összes szemrehányásait száradni. Aztán köze-közbe elkezdik csóválni a fejüket, és ilyenkor a szemrehányások, a miket a tekintetik zsinórra tereggették, elkezdnek lóbálódzni a levegőben Lajos sógor

körül, a ki ezt bizonyosan ép úgy észreveszi, mint én, mert ilyenkor mérgesen fölugrik és bemegy a szobájába lefeküdni és becsapja maga után az ajtót. Hát igazán inkább maradok özvegyasszony, mint egy ilyen férjet!

(Három hónappal később.)

Lajos sógor most már egyfolytában két-három napig nem szokott hazajönni, és ennél fogva Mila meg a mama meg a nagymama tegnapelőtt összecsomagolták a holmiját, a ruháit, cipőit, fehéreműtjét, kalapjait, esernyőjét, mert sétapálcával ment el hazulról, felöltött, nyakkendőit, kézelőit, gallérjait (ujjh, van neki vagy háromszáz!), harisnyáit, gamásniját, szájjvizét, fogkeféjét, hajkeféjét, fésűjét, kalapkeféjét, ruhakeféjét, cipőkrémjét, zsebkezdőt, sámfát és mindent, a mi a szekrényében és az íróasztalán (a mit lakatossal nyitattak ki) csak volt, belegyömöszölték két utazóböröndbe meg egy nagy utazókosárba és a mikor másnap délután utazos, mint a negyedik emeleti egyetemné, hazajött, akkor egyszerre mind a hárman átadták neki, és azt mondták neki (egyszerre mind a hárman, de nem is egyszer, hanem vagy tizenötöt egymásután), hogy alászolgája, tessék vendégfogadóba költözködni, mert ez nem vendégfogadó és megindítják a válópört. Én ugyan hangosan közbekiáltottam, hogy mire való a válópör, a mikor Lajos sógor ugyanis mindig két-három napra elválik tőlünk, de Mila, meg a mama, meg a nagymama rám kiabált, hogy:

— Hallgass, számár! — és leszavaztak, és Lajos sógor csakugyan hordárt hivatott és targonczán elvitette a böröndöket és utazókosarat a vendégfogadóba. És most már mind a négyen özvegyek vagyunk, ámbar Pali ma délután, mikor hazajött az iskolából, ünnepien megfogadta nekem, hogy ő sohasem fog szeszitalokat inni, mert az iskolában is van egy nagy kifestett kép a szeszitalokról és az borzasztó csúf, de azért én mégis határozottan megmondtam neki, hogy ha százszor akar feleségül venni, én nem bánom, százszor is hozzámegek feleségül, de mind a százszor elválok tőle, mint Mila, és mostantól fogva ezt fogjuk játszani, mert ez neki is tetszett.

(Válópör közben.)

Hálát adhatok Lajos sógorak, mert a meddig a férjünk volt, addig mindig lábujjhegyre kellett állnom, ha ki akartam nézni az ablakon, mióta pedig válópör van, azóta már ágaszkodom nélkül is egészen jól kilátok az utcára. És most már mindig kinézek az utcára, mert tudom, hogy már kevés van hátra, mint-hogy jövőre énnekem is iskolába kell járnom, mint az egyetemnéni férjének és akkor biztosan én is csak késő éjszaka jöhetnek haza, ha szorgalmas akarok lenni. És ma délután öt órakor, a mikor kineztem az ablakon, hát áellenben a vendéglőben egyszerre csak megláttam, hogy ott ül az égő gázcsillár alatt Lajos sógor és bort iszik. Mert a gázcsillár már délután öt órakor égett, mert most már tél van és sötétben nem lehet bort inni a vendéglőben. Gondoltam, hogy ez nagyon érdekes, és holnap megmondom Palinak, hogy mégis inkább csak igyék ő is szesz italokat, mert az nagyon érdekes lesz, ha ő is bemegy majd itt szemközt a vendéglőbe és én innen hazulról majd nézhetem az ablakból, hogy hogy iszik bort a gázcsillár alatt, ez mégis egy kicsit meg fogja édesíteni az özvegyiséget, mert már nem játszunk válópört; csudalom is, hogy Milának, meg a mamának meg a nagymamának hogy van türelme hozzá már félesztendő óta. Természetes, hogy ezt a nagyserű új játékot nem kóthettem mindjárt a családnak orrára, és így nem is árultam el nekik, hogy Lajos sógor bort iszik lent áellenben a vendéglőben a gázcsillár alatt, hanem csak én magam néztem egy darabig foly-

tonosan, hogy meg tudjam majd mondani Palinak, hogy majd ő is hogy csinálja, ha bemegy.

Aztán már egészen este volt, és egyszerre csak lehváltak és bemutattak egy bácsinak, hogy én vagyok Milának a kis huga, és a bácsi finom czukrot adott nekem egy zacskóból, aztán én már meg szerettem volna mutatni neki, hogy milyen szép új frizurám van, hanem ő elvette a zacskó czukrot és attól fogva rám sem nézett többet, hanem mindig csak Milának beszélt, de olyan sokat, hogy ha Lajos sógor beszélt volna annyit egyfolytában, hát Mila, meg a mama meg a nagymama már bizonyosan mind csipőre tett kézzel kiabálta volna túl a hangját, most pedig mind a hárman nyájasan mosolyogtak és bólintgattak. Végére a bácsi el akart menni, de a mama itt marasztotta vacsorára, és én megemtem magamban a szokásos tejberizskásamat és lefektettem, mert nagyon álmos voltam. El is aludtam.

Azután azt álmodtam, hogy Lajos sógor még mindig bort ivott lent a vendéglőben, aztán mikor már minden bort megivott, akkor megitta az üres palaczkot, az üres borospoharat, aztán megitta a tányérokat, az evőeszközöt, az abroszt, aztán mikor az is elfogyott, akkor meg akarta inni a pinczért, hanem ezt már nem bírtam ki, fölébredtem és kingerőn az ágyból, rémülten szaladtam át a szomszéd ebédlőbe, a hol a vacsorára marasztalt bácsi ép akkor sugdosott valamit Milának a fülebe, míg a mama meg a nagymama sokatmondó tekintettel néztek egymásra, és benyitván, nagyot sikoltottam, az ablak felé mutatva:

— Mila! Mila! Lajos sógor odaát a vendéglőben megitta a csillárt és most a pinczért akarja meginni!

Szavainknak nem várt hatása lett. Mila, mintha tüt szúrtak volna alulról a székébe, felugrott a sugdosó bácsi mellől, s az ablakhoz lépvén, a melyiken nem húzták volt le a rollót, egy pillantást vetett be az átelenes vendéglő nagy tükröablakára (a melyiknek alsó függönye fölött nagyszerűen be lehetett látni az emeletéről), s a következő pillanatban, nem is törődve többet a sugdosó bácsival (a ki most úgy nézett rá, mint borjú az új kapura), szinte megtántorodva fordult a mamához, meg a nagymamához, mialatt a tenyerét szenvedőleg szoritotta rá a homlokára:

— Mama, — dadogta nagyon sápadtan és síri hangon, — Lajos odaát iszik... iszik és fölnéz... nagymama, és fölnéz! — s ennél a szónál mind a két tenyerét az arca elé kapva, már keservesen elkezdett zokogni.

Hát nekem, az igaz, hogy egyik oldalról a mama, másikkal meg a nagymama alaposan és bosszúállón megrángatta a fülemet, mint valami régi esőnyetűt, hanem azért a sugdosó bácsi hamarosan megértvén a helyzetet, föllált és fanyar képpel, de annál sietősebben búcsúzott és itt hagyott bennünk a faképnél, Mila pedig (— Mila, hát megbolondultál? — kiabált rája csipőre tett kézzel a mama meg a nagymama), igazán úgy, mintha egy kicsit megkerült volna, magára kapta a bundáját meg a kalapját, és... nos, és öt perc múlva már láthattuk az ablakból, a hogy belép odaát a vendéglőbe és mint valami gép, mint valami automata, nem is: mint valami alvajáró, odamegy egyenesen a gázcsilláros asztalhoz, és a két karjára könyöklődve még mindig mereven a mi ablakunkra bámuló Lajos sógorak gyöngéden ráteszi a vállára a kezét.

Aztán Lajos sógor az érintésre hirtelen össze-rezzent, meglátta Milát, a ki most úgy állt ott mellette, mint valami őrangyal, egy percig mélyen belenéztek egymás szemébe, s a következő perczben Lajos sógor odacsapván egy bankót a pinczér elé az asztalra (miközben jobbról a mama, balról a nagymama megint dühösen csöngetett a fülelem), egyszerre fölkel, fölhúzza a télikabátját, fejébe nyomta a kalapját, és lassan, lehajtott fővel kifelé indult Mila után.

Most már megint az ágyban fekszem. Lajos sógor kint dünyög valamit az ebédlőben, Mila meg csöndesen sírdogál. Holnap megmondom Palinak, hogy mink is ezt fogjuk játszani.

ANGKOR ROMJAI. — FÖNT INDULÁS A MENAM FÖLYÓN BANGKOKBÓL.

ÜTON ÖTÖDSZÖR A VILÁG KÖRÜL.

KOKINKINA.

Ázsia Párisa. — Saigon. — Francia gyarmatpolitika.

Az óriási kiterjedésű ázsiai francia gyarmatnak, mely a büszke elnevezést viseli: „Indochine française”, metropolisa Saigon. Egy futólag pillantást vetve a térképre, látni fogjuk, hogy a terület magába foglalja Kokinkina félszigetének nagy részét. Mindössze öt hajdan hatalmas nemzetre oszlik, melyek megannyi külön kormányzóságot képeznek: Kambodgia, Kokinkina, Anam, Laos és végre Tonking.

E csaknem mérhetlen kiterjedésű terület, húsz milliónyi lakosával és kiszámíthatatlan gazdagságával, melyre méltán híu lehet az állam, mindössze félszázada került a francia uralom alá. Hiszen még sokan emlékezhetnek, midőn az ötvenes évek végén III. Napoleon Kokinkinát elfoglalta és az annakidején annyi port felvert első párisi világiállítás először tárt a közönség elé a távoli kelet csodáit.

A sikeres lépést gyorsan követték a többi foglalások. Kambodgia, Anam, Laos egymásután ismerték el a francia fenhatóságot, míg végre a szomorú emlékü tonkingi háború biztosította az egész félsziget uralmát, melynek élén a fejedelmi udvart tartó és fejedelmi jóvelmet huzó fő kormányzó áll.

Saigon, mint említém, a gyarmatok nagy kikötője. Itten emelkedik a kormánypalota, admirálisát, legfőbb hivatalok, megannyi nagyszabású, sokszor csaknem túlnagyszabású épület. Egészben véve jó hatást keltenek világos homlokzataikkal, melyeket oszlopsorok és erkélyek környeznek.

A város egy napról a másikra épült a vadon közepett. Így terve egyöntetesen és jól van rajzolva. Széles útonalnak keresztezik egymást. Néha csaknem túlszélesek e boulevardok, de szerencsére be vannak iltetve több sor fával. Az előnyös éghajlat alatt a tropikus növényzet valódi őserdő jellegét nyeri és a sűrű örökzöld lombzat természetes sátorok képez.

Cholon külvárosával együtt Saigon lakosainak számát kétszázötvenezere becsülik. A tisztek és katonák több ezret képviselnek. Nagyon sok a hivatalnok is. Csaknem zútsók. Minden hivatal tömve van alkalmazottakkal. Hozzá még az alsóbb állások is európaiakkal vannak betöltve. És ennél a pontnál érintjük az egész francia gyarmatpolitikát Achillesarkát.

A pártok érdeke úgy hozza magával, hogy lehető sok jövedelmező állás álljon a kabinet rendelkezésére. Be kell tölteni az elégedetleneke, a kiabáló száját. Erre a legbiztosabb mód előnyös kinevezésekkel kecsesgetni. Ha a parlamentben kezd valaki nagyon alkalmatlan lenni, azonnal megoszlathatják, valamely busásan jövedelmező, távolos hivatalba helyezve.

Indokina fő kormányzója így közel kétszáz ezer korona fizetést hűz, mi kétségekivül pazar honorárium. De ez összeg legyen bármilyen jelentékeny, háttérben marad azon óriási tantiemek és százalékok megett, melyet jogosan hűz minden üzlet megkötésénél. Kölsönök, engedelmények és egyéb vállalatok így közvetve mind a zsebére vannak haszonnal és megeseik, hogy ügyes vállalatokkal a fő kormányzó megkészteterezi és háromszorozza évi jövedelmét.

A visszalések könnyen elképzelhetők. És felette világos e sajátos állapot összes hátránya. Nem mindig a legérdemesebb elem kapja a keresett állásokat, de ellenkezőleg, egyének, kiktől otthon szabadulni óhajtanak. Ennek megfelelőleg alakulnak a gyarmatvárosok társadalmi viszonyai is. A legfelültesebb tekintet világosan tárja elének az óriási külömböset, melyet e tekintetben Nagybritannia koloniális színvonala mutat.

Az angol hivatalos világ a szó szoros értelmében élit. Minden hivatalnok nemcsak kitűnő helyzetnek örvend, de e helyzetnek megfelelően köteles élni. Az utolsó fehér állam-

Siam nagy folyama a Menam, melynek hullámain gözölnk az öböl, virágzó berkekkel benőtt partjaival és «úszóvárosaival» sok változatot nyújt. Minden fordulat egy-egy új tájképet tár elének. Itt egy-egy régi erődítmény romjai terülnek, amott egy pagoda hórihorgas csúcsa mered a magasba.

A tengerre kiérve a kis hajók az öböl északi részén haladnak. Egyik sziget a másikat éri. Valamennyi halmos és mind be van sűrűn növe. A legtöbb azonban lakatlan. Az egyiken újabb egy társulat borsot növeszt. Erről az elhagyott árva darab földről valóban el lehet mondani, «a hol a bors terem.»

Kokinkina valódi kiterjedését csak így körülhajtva vagyunk képesek megérteni és így fogjuk fel a virágzó jövőt, mely reá várakozik. A hatalmas Mekong folyam kiterjedt völgye Ázsia egyik letermékenyebb vidéke. A mind nagyobb arányokat öltö rizsültetvények eddig is több mint évi száz millió jövedelmet képviselnek. Újabb nagyon jelentékenyek a ruggyanta-telepek is.

A mi népét illeti, anami név alatt ismert. Részben hasonlít a kínaihoz, bár testalkata kisebb és kevésbé fejlett. Sok tekintetben a malájra is emlékeztet. Valószínűleg felette kevert a vére, épen úgy, mint szomszédjának, Siam és Cambodge fiaiak. De mind e különböző törzsek szorosan össze lehetek kapcsolva egykoron. Vallásuk, époszuk, hagyományaik mai napig közösek.

Saigon, 1914 február.

Gróf Vay Péter.

szolgált a benszülőtt mint magasabb kasztból való köteles tisztelni, de e tiszteletet csak a legpéldásabb étellel biztosíthatja magának.

Ugyanezt a legjobb akarattal sem mondhatják a francia gyarmateletről. Az emberek a hazulról való távolléttel nem egyszer élnek vissza. Magukat szabadon érezve, az egyenes utakról hamar letévednek. Hozzá a legtöbb magasabb fizetést huzva, mint hazájokban, több pénzzel rendelkeznek, mint otthon, így csoda-e hogy a felesleg nagyrészen könnyen adnak túl.

Saigon valódi vonzereje ez egyedüli varázsszal bíró légkör. Pompás paloták, fényes kirakatai, arnyas sétányainak báját tulajdonképpen ragyogó világitása kölcsönzi. E káprázatos világitás megragad a nap minden órájában. Reggeltől estélig a legbámulatosabb hatások követik egymást. A nap vakító, izzó korongja, mint valami tűzokádó kitörése árasztja el fényvel a forró tájat.

Az alkonyat pedig talán még káprázatosabb. Bitor fényben úszik estefelé minden és nincs piroteknikus, ki hasonló kivilágítást és tűzijátékot tudna előállítani. Ez Saigon legelőnyösebb pillanata és egyszerre mind a legkellemesebb is. Csoda-e, hogy az utcák ilyenkor a legélénkebbek. A járdák hosszán sok a járókelő. Mások a kávéházak előtt telepednek le. Míg a nagyvilág a parkba kocsikázik és autómobilon tesz kirándulást a folyó partján.

Alig hagyjuk el a csillogó város határát, az

KOKINKINAI NÉPVISELET.

őserdő közepett vagyunk. A gyarmat belseje aránylag mindeidőig kevésbé fejlődött. A vasútvonal hossza jelentéktelen. Országutak még mindig nincsenek. Így az egyedüli közlekedési módot ma, mint hajdan, a belvizek nyújtják.

Változatlanok maradtak nagyjára az életviszonyok is. A nép szokásai keveset haladtak évszázadok óta. Igaz, hogy több mint másfélszáz éve a művelődés felette magas fokon állott. Abban az időben India hatalma egészen idáig terjedt. Hindosztán bámulatos művészetének nem egy ragyogó példája, építészeteinek számtalan emléke maradt az egykor virágzó félsziget területén.

A büszke hódítók későbbben visszavonultak. Avagy összeolvadtak az eredeti és sokkal alacsonyabb őslakókkal, kik maig benépesítik az egész félszigetet és élnek, mint éltek vadak módjára a földkerekség ezen sértetlen és hozzáférhetlen édenkertjében, hol háborítlanul tanyáznak a tigrisek és az elefánt-csordák.

Ha valakit érdekelne az út, a mely ide vezet, megemlíthetem, hogy mindenkori egy nagy tengeri hajók nem érintik rendszeren a kikötőket. Én Siamban tartózkodva, Bangkokból érkeztem egy rozoga teher- és munkásszállító hajón. Ha e módot nem is ajánlhatom, de hátrányai dacára felette érdekes volt, kitűnő alkalmat nyújtva a kuliszállítás módjainak közelebbi megismerésére.

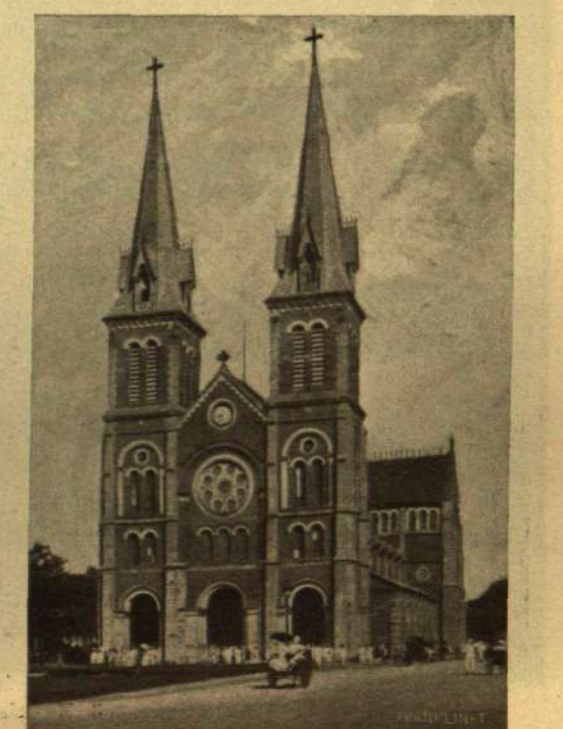
Siam nagy folyama a Menam, melynek hullámain gözölnk az öböl, virágzó berkekkel benőtt partjaival és «úszóvárosaival» sok változatot nyújt. Minden fordulat egy-egy új tájképet tár elének. Itt egy-egy régi erődítmény romjai terülnek, amott egy pagoda hórihorgas csúcsa mered a magasba.

A tengerre kiérve a kis hajók az öböl északi részén haladnak. Egyik sziget a másikat éri. Valamennyi halmos és mind be van sűrűn növe. A legtöbb azonban lakatlan. Az egyiken újabb egy társulat borsot növeszt. Erről az elhagyott árva darab földről valóban el lehet mondani, «a hol a bors terem.»

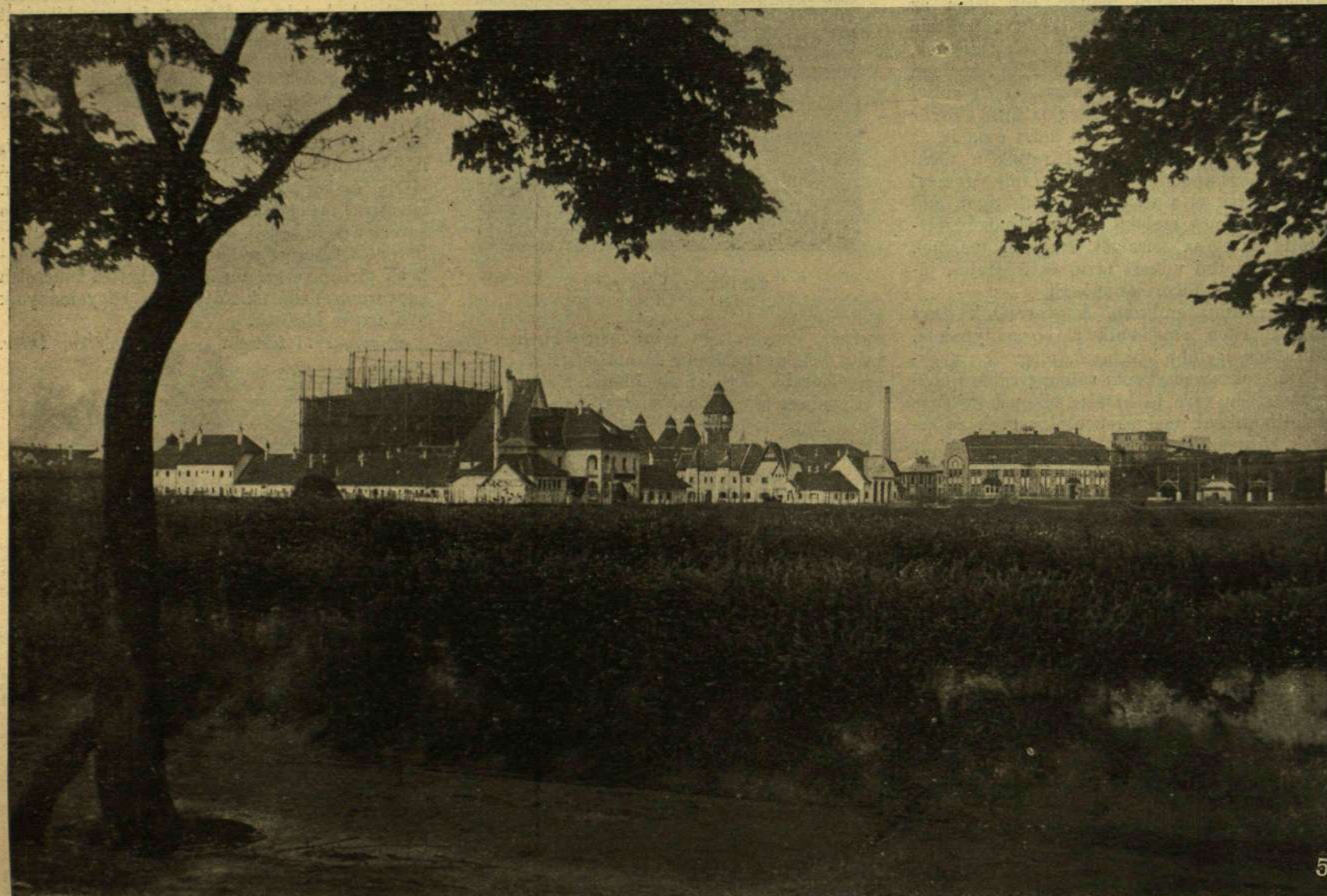
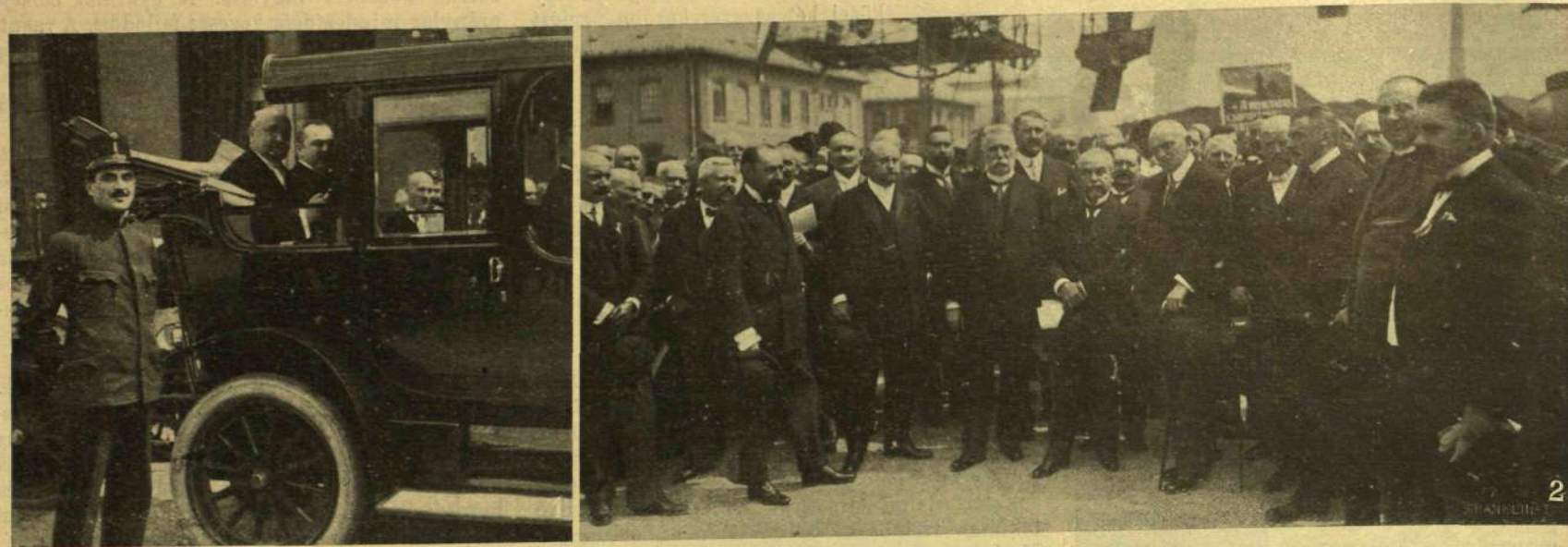
Kokinkina valódi kiterjedését csak így körülhajtva vagyunk képesek megérteni és így fogjuk fel a virágzó jövőt, mely reá várakozik. A hatalmas Mekong folyam kiterjedt völgye Ázsia egyik letermékenyebb vidéke. A mind nagyobb arányokat öltö rizsültetvények eddig is több mint évi száz millió jövedelmet képviselnek. Újabb nagyon jelentékenyek a ruggyanta-telepek is.

Saigon, 1914 február.

Gróf Vay Péter.

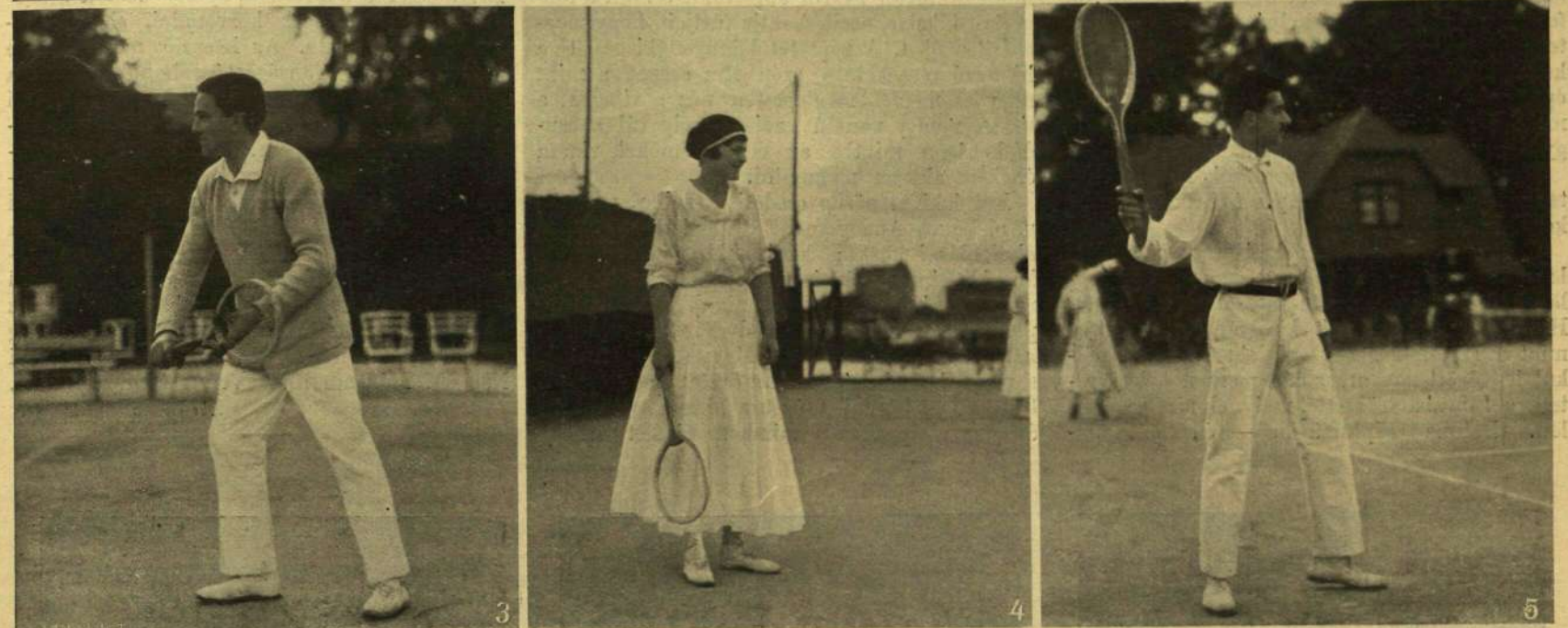
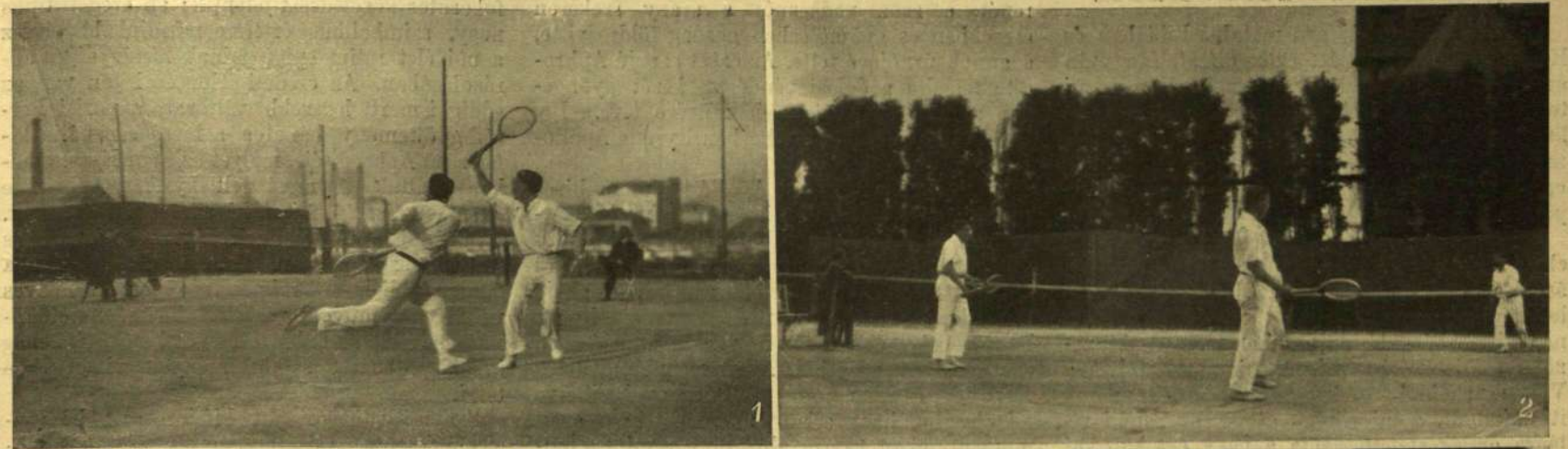

A SAIGONI SZÉKESGYHÁZ.

1. Weisskirchner bécsi polgármester Marher fővárosi tanácsnokkal a megnyitásra érkeznek. — 2. Az átvétel báró Harkányi János és Sándor János miniszterek jelenlétében. — 3. Munkásházak. — 4. A viztorony a kátrány- és ammoniak-tornyokkal. — 5. A gázyári telep.

BUDAPEST FŐVÁROS ÚJ GÁZGYÁRÁNAK ÁTVÉTELE. — Jalty Gyula félvételei.

1-2. Páros versenyek. — 3. Kehrling, az idei bajnok. — 4. Cséry Sári női bajnok. — 5. Zsigmond Jenő az előző évek bájnoka.

A F. T. C., a műegyetemiek és a Pannónia elvonulnak a közönség előtt.

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI REGATTA JÚNIUS 14-ÉN. — Balogh Radolf félvételei.

A KYRENEI APHRODITE.

Az olasz állam új gyarmatain, Libiában és Kyrenaikában, mindjárt azok elfoglalása után ásásokat kezdett, hogy számot adjon az új területek föld alatt rejtőzködő múltjáról. Ezzéla külön műemléki felügyelőséget szervezett, mely működése javát Észak-Afrikának művészileg egykor legfontosabb városára, Kyrenére összpontosítja.

Háromnegyed századdal ezelőtt Smith és Porcher végzett már itt, sok nehézséggel küzdve, ásásokat. A mostaniak azonban úgy a területet, mint a felkészültséget illetőleg sokkalta nagyobbabbszabásúak. Alig lehet ásásra kedvezőbb területet képzelni. A mióta az arabok a VII. században rombadöntötték s eltemettek itt mindent, a mi a régi görög és római világra emlékeztetett, azóta a nagy északafrikai fensik nomád nép lakhelyévé lett, s e pász-torkodó nép egész élete a beduin-sátrak köré koncentráldik. Ekként nem rakódtak újabb építkezések rétegei a rombadöntött régi városokra, melyek most a modern műveltség munkája gyanánt föltámadásra várnak.

Kyrenében, az eddigi ásások legjobb jutalmaképp legutóbb egy pompás Aphrodite-szobor került napfényre.

A Pindaros pythiai énekeiben megörökített legenda szerint Apollo egy szép napon meglátta Kyrenét, a merész thesszali vadászót, Hypeusnak, a lapiták királyának leányát, a mint a Pelion hegység erdejében fegyver nélkül legyőzött egy oroszlánt, menten belészeregett, s Libyába szöktette, melynek királynéjává lett. «Latona szépfürtő fia — éneklí Pinda-

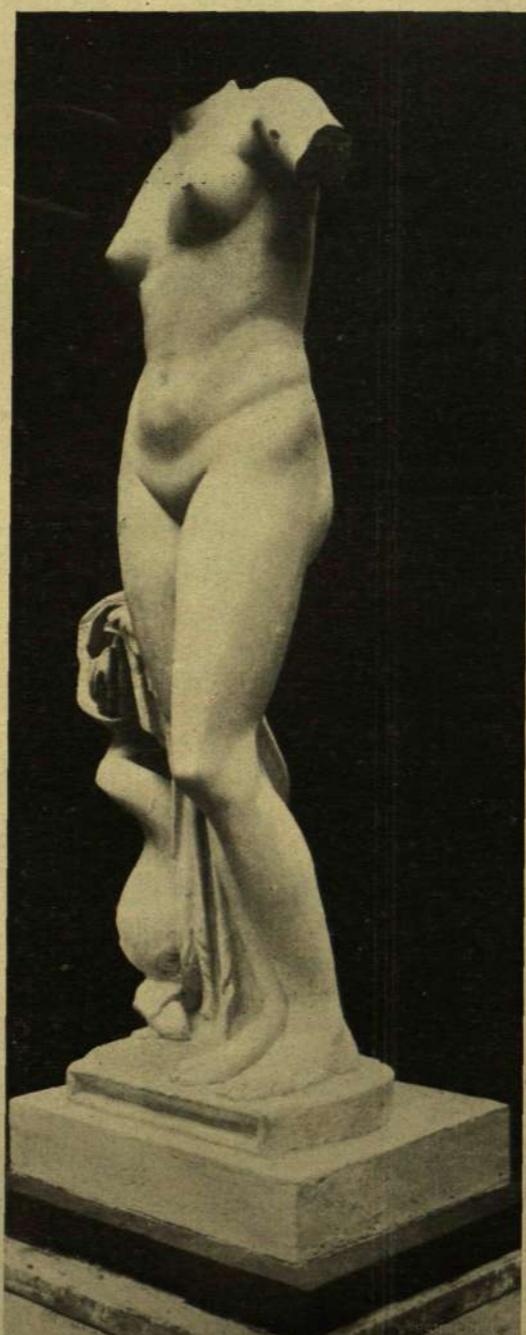
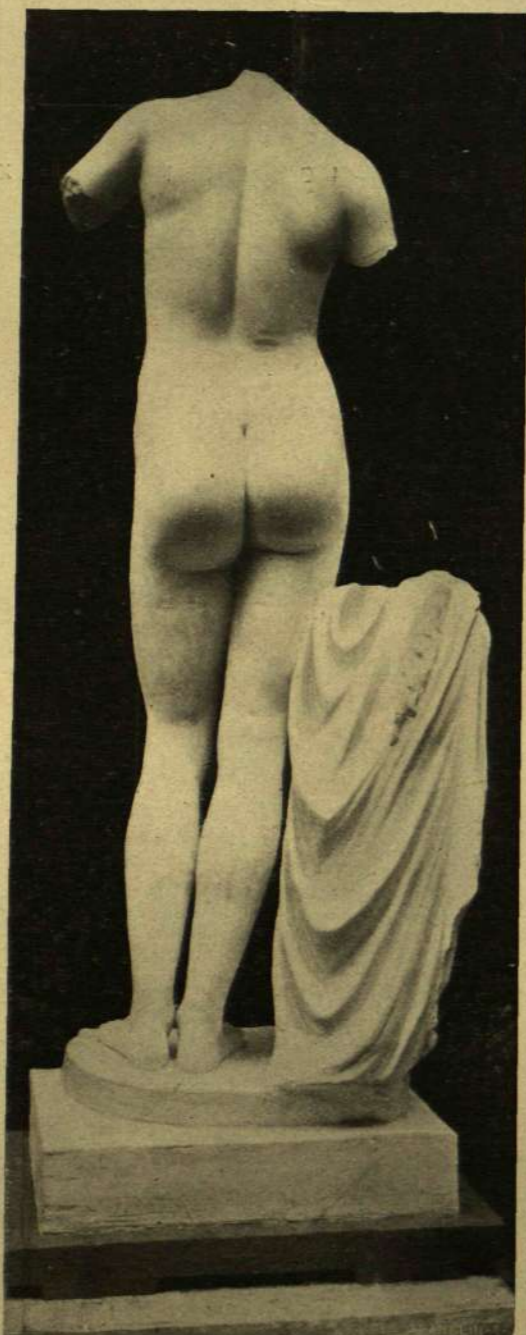
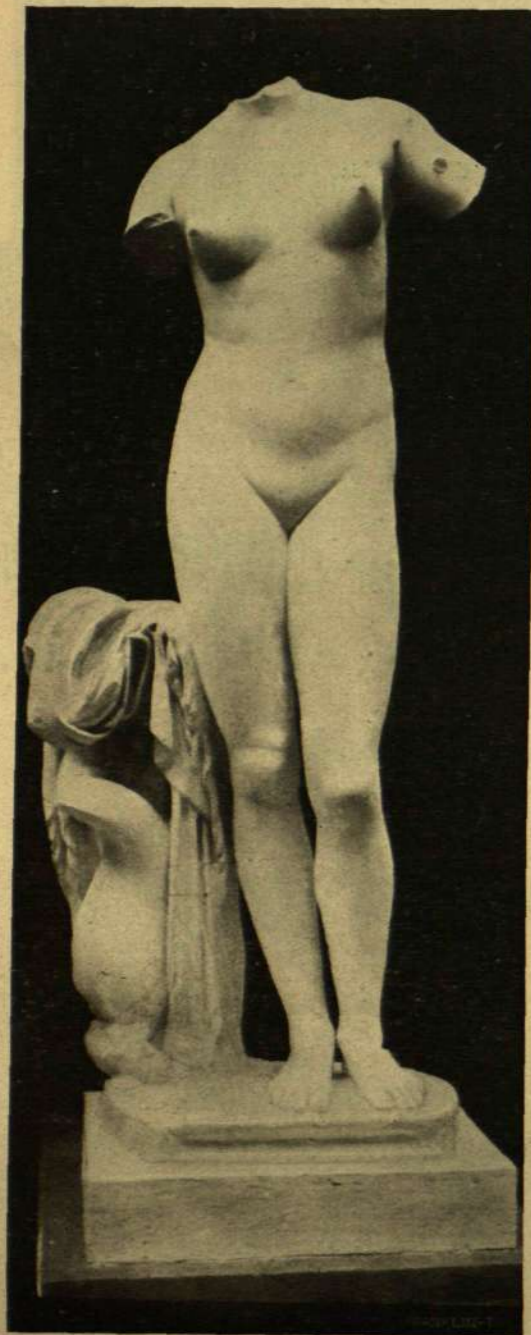
ros, — elrabolta a Pelion szakadékaiból Kyrenét, a szűz vadászót s arany szekéren érezekben és gyümölcsben gazdag földre vitte, s annak úrnőjévé tette. Az ezüst sarujú Aphrodite fogadta a delosi vendéget, kezét gyöngéden a kocsiára, az istenek művére téve.» Így egyesül a kyrenaikai mythosban Kyrene Apollóval és Aphroditével.

A szobrot a kyrenei Apolló-templom híres forrása mellett találták huszonkét kisebb testvérel együtt. A habokból kikelő Aphroditét ábrázolja, s görög márványból életnagyságnál valamivel nagyobb méretben van faragva. Feje s két karja körülbelül mellmagasságig letört. De töredékessége mit sem von le az egésznek rendkívüli szépségéből. A kar megmaradt felső része és a kissé félre fordított nyak, illetve fej elárulja, hogy a művész az istennőt azon momentumban akarta ábrázolni, a mint a tengerből kikelve, széjjelbontja fürtjeit, hogy megszárítsa őket. A képzelet könnyen kiegészíti a hiányzó részeket, a szép ifjú arcot, a mint nagy szemével meglepetten néz a világba, a tiszta, nemes vonalú szájat, mely túl a csudákozáson mintha az élet örömeinek vidám énekeire akarna megnyitni.

Kétségkívül görög eredeti a szobor, mely az u. n. Venus Anadyomene eddig ismert számos ábrázolásai közt a legtisztább és legklasszikusabb típust képviseli. A többiek, a késő római korban másolt Colonna-Vénustól a nápolyi Nemzeti Múzeum udvarán látható fejnélküli Vénuszig, a Lepsis Magnából származó, s ma a homsi múzeumban őrzött életnagyságú torsiótól a berlini múzeum kisméretű Aphroditéjéig e típusnak a mindennapi élet szerény

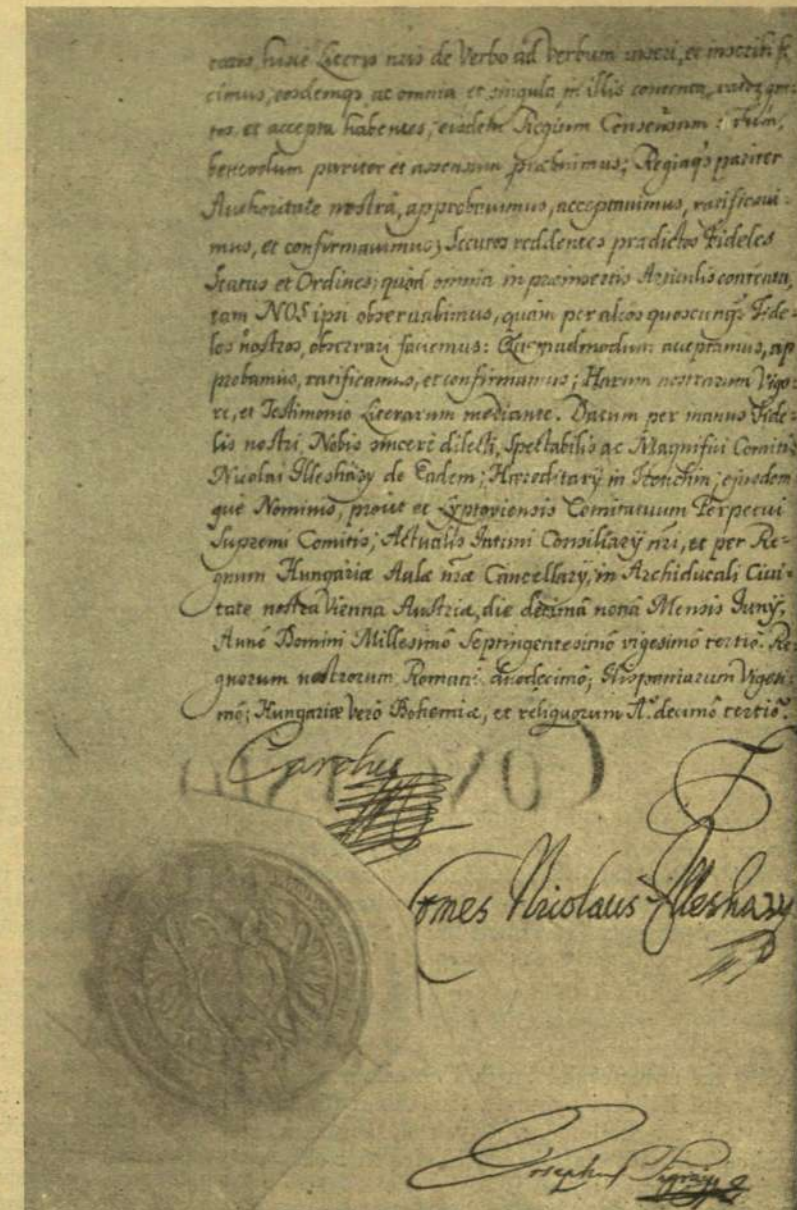
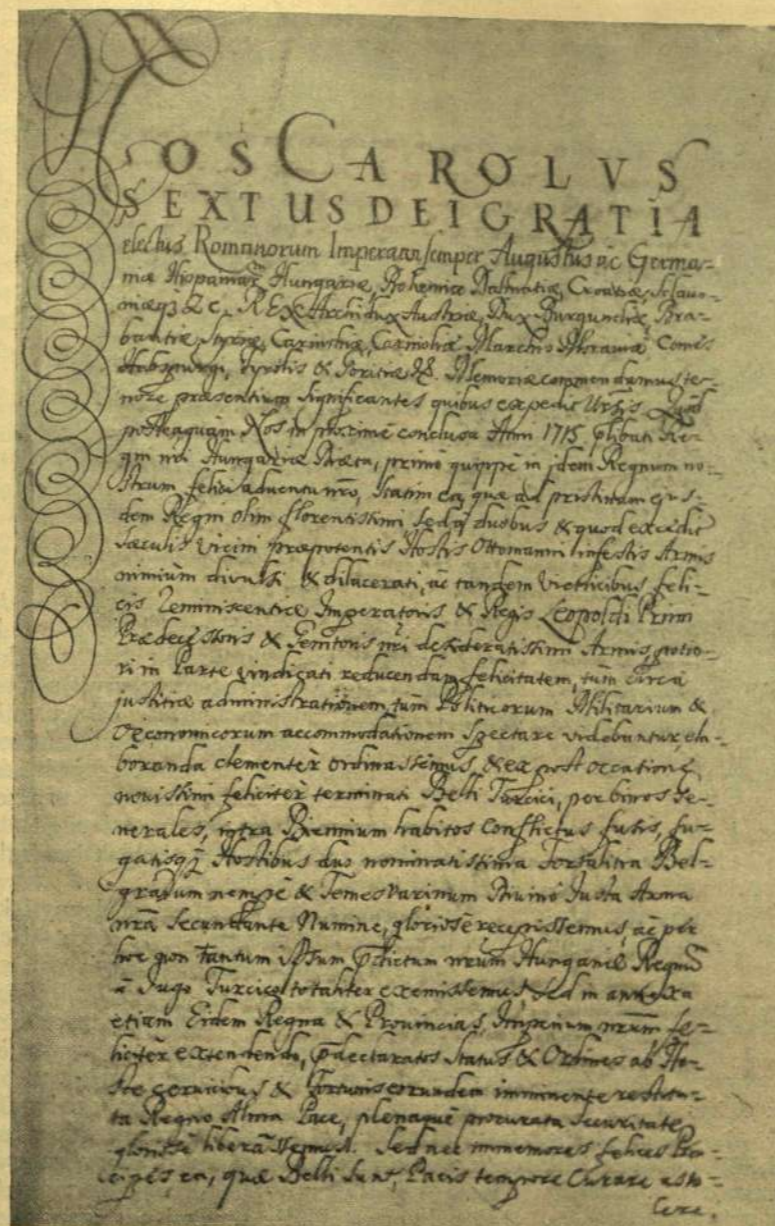
realitásaihoz különböző változatokban való fokozatos közeledését jelentik; az eredeti típus nagy, szimbolikus értelme mindinkább elvész a női élet intim epizódjainak kicsinyes ábrázolásában. Az eredeti jelentés híján van az eddig ismert legszebb változat, a párisi Perod-gyűjtemény bánatos s kissé szenzális kifejezésű Aphroditéje, melyet szintén Kyrenaikában találtak. A most lelt kyrenei Aphrodite ellenben tisztán fejezi ki az eredeti értelmet. A lábánál álló delfinnek nemcsak disztó és statikai szerepe van, hanem első sorban a tengeret jelképezi, míg a rádobott, s nedves voltában a művész vésőjétől kitűnően jellemzett lepedő az ábrázolás értetőségét még inkább fokozza, s körülményeit világosabbá teszi.

S a mily tisztán jut kifejezésre a kompozíció jelentési tartalma, ép oly tiszták a szobor formái, nemesek körvonalai, előkelő ritmusa a mozdulata. Az istennő meztelensége nem bántó, sőt főséges összhangba simul a benne kifejezésre jutó ideával, mely a női eszményt a tenger hullámaiból kristályos ragyogással szüli világba. Praxiteles az istennőt már közelebb hozza a földhöz, s emberibb tulajdonságokkal ruhazza föl. A kyrenei Aphrodite, vagy legalább is annak típusa a Kr. e. IV—V. századból, mindenestre a Praxiteleszt megelőző időből származik. A knidiai és a milói Vénusz közül inkább ez utóbbihoz áll közelebb. Esztetikai értékre nézve pedig fölülmúlja a siracusi Vénuszt, sőt a nápolyi Nemzeti Múzeum híres Venus Callipygiáját is. Arduino Colasanti.

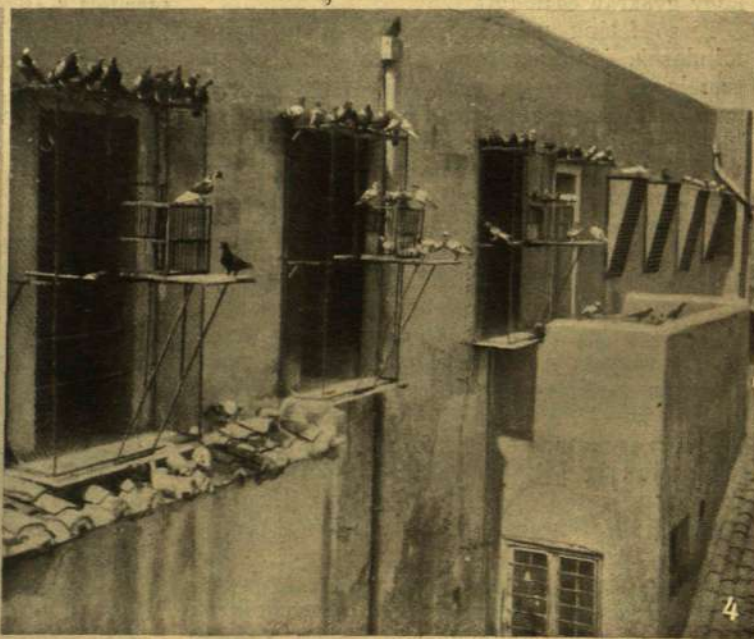
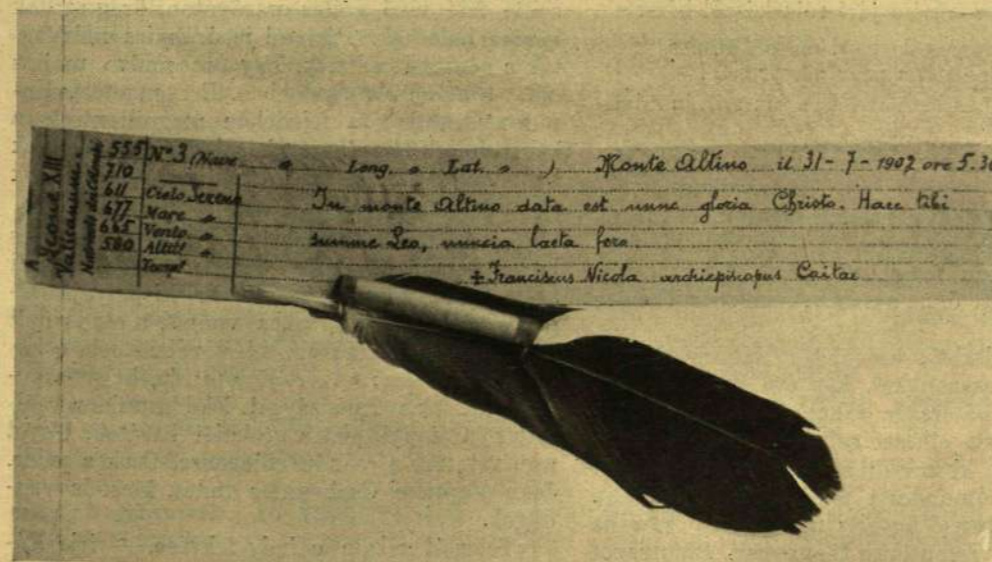

AZ AFRIKAI KYRENEBEN LEGÚJABBAN KIÁSSOTT ÚJ VÉNUSZ-SZOBOR.

Egyike a legszebb ismert ókori szobroknak; párosi márványból készült görög munka, magassága egy méter hatvan centiméter. Mariano tanár, az afrikai ásások vezetője szerint, a Krisztus előtti negyedik századból való s a tengerből kikelő Vénuszt (Venus Anadyomene) ábrázolja. A szobornak műtörténeti szempontból is nagy fontossága van, a Praxiteles előtt élt Polykletos hagyományait mutatja. Rómába viszik és a Termák múzeumban fogják felállítani.

A PRAGMATIKA SANCTIO MOST FELFEDEZETT EREDETI ÍROTT PÉLDÁNYÁNAK ELSŐ ÉS UTOLSÓ LAPJA AZ ORSZÁGOS LEVÉLTÁRBAN.

1. Egy galambtávirat. — 2. Galambok elbocsátása rájuk erő-fített táviratokkal. — 3. Galambok visszatérése. — 4. A galambok bemennek szállásaikra.

KATONAI POSTAGALAMBOK OLASZORSZÁGBAN.

dotokat állít élénk, ezeknek az útján keresi a törvényszerűségeket, a hogy a természetet kutató tudósok kísérleteiknél rendszerint mindenféle mellékörülményektől megfosztott, ideális állapotba jutott helyzeteket teremtenek a kísérletük tárgyát adó jelenségek, hogy így, annál félreérthetlenebb legyen a természeti törvénnyel való kapcsolatuk. Ez az éle-állítottság teszi Szász Zoltán gondolkodásmódját a görög szofista filozofusokéhoz hasonlóvá: inkább az érvek egyes csoportosításával, egymással a bebizonyítandó tétel célja szerint való szembehelyezésével ingatja meg az olvasót, semmint tételeinek a meggyőző belső igazságával. Legtöbb tételének ugyanazon módszerrel az ellenkezőjét is lehetne bizonyítani. Akármennyire ellentmondunk azonban annak, a mit mond, folyton érdekel azzal, a hogyan mondja, az iró argumentumainak bősége, kifejezőesége energiája, formulázásának világossága és elméssége érdekessé teszi írását.

Urvási. Kalidásza a Kelet legnagyobb és Európában legismertebb drámai költője, a nagy eposzok mellett az ő művei képviselik az európai műveltek tudatában a hindu szellem költészetét. Élete, sőt még kora is ismeretlen, vannak, a kik a Krisztus születése utáni első századba teszik életét, míg a kutatók többségének nézete szerint az V. vagy VI. században élt. Művei közül a *Sakuntala* dráma a legismertebb fordítások, átfordítások, operák, színpadra alkalmazási kísérletek révén; nálunk a művet *Fiók* Károlynak még a nyolcvanas években megjelent fordításából ismerik. Külföldön általánosan ismeretes másik dráma, az *Urvási* című is, a mely talán valamivel távolabb áll az európai lélektől, de lírai erejével, melegségével, keleti színpompájával és dialogusának bájoságával nem kevésbé gazdag és megragadó. Ezt a művet nálunk eddig legfeljebb ha német vagy angol fordítások alapján ismerték. Most jelent meg tudtunkkal első helyes magyar fordítása, *Pitroff Pál* munkája. A fordítás derék munka, nagy részben éreztetni tudja az eredetnek szépségeit, — a világirodalomnak ismét egy remekműve vált általa megközelíthetővé.

Magyar írók élete és munkái. Az öreg Szinyeyi József meghalt, mielőtt élete nagy művét, a *Magyar írók élete és munkái* című nagy életrajzi munkát befejezhette volna. Sok azonban nem maradt belőle hátra: csak a Z és Zs betűkkel kezdődő nevű írók, 313 írónak az életrajza mintegy két füzetbe való anyag. A munka befejezését az öreg bibliografus fia, *Szinyeyi Ferencz* egyetemi magántanár vállalta magára s a munkát most, az apja által össze-

gyűjtött anyagnak felhasználásával és kiegészítésével teljesítette egy utolsó (130-ik) kötetével. Az egész 14 kötetes munka összesen 29,553 magyar író életrajzát és munkái jegyzékét adja. Annak idején, mikor a mű egy negyedszázzaddal előlött megindult, az öreg Szinyeyi húszezerre becsülte a bele főveendő írók számát, most a kész munka ezt a számot, melyet akkor általában túlnagynak tartottak, felényivel magasabbra vitte.

A **„Jó Pajtás”**, *Sebők Zsigmond* és *Benedek Elek* képes gyermeklapja legújabb, június 21-iki számba *Benedek Elek* és *Fővenyessy János* irtak verseket, *Bér Böske* mesét írt a fehér egerekről, melyhez *Bér Dezso* rajzolt képet, *Sebők Zsigmond* folytatja macskó-csiklusát, *Dörmögő Dömötör szerencsésjéről*, *Mauks Kornélia* folytatja elbeszélését, *Schöpllin Aladár* a czeruza készítéséről mond el érdekes dolgokat, *Zsiga bécsi* krónikás adomákat mond el a *Wärtemberg-huszárokról*, *Benedek Elek* folytatja regényét. A *Kis Krónika* rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői iratok egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A **„Jó Pajtás”**-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedrétre 2 korona 50 fillér, félve 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (VI. ker., Egyetem-utca 4.).

Új könyvek:
Séták a függőkertben. Irta Szász Zoltán. Budapest, Franklin-Társulat, ára 3 K.
Kalidásza: Urvási. Ötfeleolvasás hindu dráma. Fordította Pitroff Pál Budapest. Németh József könyvkereskedése.
Magyar írók élete és munkái. A M. T. Akadémia megbízásából írta Szinyeyi József. 130 (Kettős) füzet. Budapest, Hornyánszky Viktor; ára 2 K.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: *SCHUSTER ILLES*, Arad város legöregebb és legrégebb orvosa, a ki a szabadságharcban is résztvett, 86 éves korában Aradon. — *Sepsiszentkirályi Nagy Lajos*, a nagyenyedi Bethlen-főiskola nyug. rektor-professzora, 76 éves korában Nagyenyeden. — *BALCZAR RAZMÁN*, 68 éves korában Szegeden. — *LEINER MIHÁLY*, nyug. zalogházi aligazgató, 59 éves korában Budapesten. — *KÖLGEVSSY KÁLMÁN*, a lengyelítói járásbírósság vezetője, 57 éves korában Lengyelországban. — *Dr. Kiss Károly*, a budapesti állami üvegtechnikai intézet igazgatója, 56 éves korában

Balatonlellén. — *Nagyajtai dr. NYIREDY GÉZA*, főgimnáziumi tanár, 54 éves korában Kolozsvárott. — *Gelléri Szabó Elek*, postafőtanácsos Budapesten. — *FERRUCZY LAJOS*, székesfővárosi számtiszt, a főváros régi érdemes tisztviselője, 51 éves korában Budapesten. — *FRUNDNER KÁROLY*, főerdőmérnök, 48 éves korában Medgyesen. — *Deleki és tengerfalvi MOZNER KÁROLY*, tartalékos tüzérfőhadnagy, 45 éves korában Nagyváradon. — *ERDŐDI GÁSPÁR*, főgimnáziumi tanár, 30 éves korában Budapesten. — *SCHASCHEK ÖDÖN*, 29 éves korában Budapesten. — *HENDEL JENŐ*, rajtanárjelölt, 20 éves korában Ujpesten. — *REICHEL GUSZTÁV*, 56 éves korában Füleken.

Öz. *SIKORSZKY JÁNOSNÉ*, 76 éves korában Eperjesen. — *Öz. TICSENSZKY LAJOSNÉ*, szül. Széchenyi-Szabó Hermin, 66 éves korában Budapesten. — *Öz. EGENER SÁNDORNÉ*, szül. Schwejzer Mariska, 58 éves korában Budapesten. — *DARVAI FÜLÖPNÉ*, szül. Décsy Anna, dr. Darvai Fülöp országgyűlési képviselő felesége, 47 éves korában Budapesten. — *DARVAI MÓRINCZ*, 51 éves korában Budapesten. — *Urai URAY ISTVÁNNÉ*, szül. nagykállói Kállay Zsófia Budapesten.

EGYVELEG.

*12,000 új épület New-Yorkban. A tavalyi év folyamán, mint egy hivatalos kimutatás jelenti, New-Yorkban mintegy 12,000 új építkezés történt, a melyeknek költsége 207 millió dollár, azaz több mint ezer millió forintot tett ki. Az új épületek, még ha mindegyik csak egy családé volna is, 60,000 lakosból álló várost képeznének. Az állami és városi építkezésekre New-Yorkban tavaly 30 millió forint fordítottak. Nincs ország és nincs város, a mely csak közel is járna ilyen állandóan nagyarányú fejlődéshez. Még az Unió egyik állama, Manhattan is 600 millió korona összegben eszközölt tavaly építkezéseket.

A magyar **Karlsbad**. A torontói Ivánd község ünnepe. Az ivándi gyógyforrások. Torontólmezgyében fekvő Ivánd községnek szép ünnepe volt május 21-én. Ekkor avatták fel az ottani gyógyfürdőket, mely vizek az összes budapesti klinikákon történt számos kísérletezés és szakvélemények szerint a karlsbadi és marienbadi vizekkel nemcsak egyenértékűek, hanem nagyobb telítettségűek is, amezokat hatásukban háromszorosan túl is szárnyalják, amennyiben só hozzáadása felesleges. Ezen vizek eddig ugyszólván ismeretlenül bugyogtak fel a földből, azonban a mostani elméleti vállalkozóknak köszönhető, hogy a gyógyforrásokat modern kezelésbe vették és most azon fára-

domnak, hogy a gyógyvizeket az egész világon terjeszték és forgalomba hozták. A vállalat intézői egyelőre csak a gyógyvizet hozták forgalomba a szennyező emberiség számára, de oda is törekednek, hogy a forrásnál rövid időn belül egy gyógyfürdőt csináljanak. Hogy mennyire kitűnő gyógyhatású a Magus-víz, biztos jele annak, hogy ma már az összes klinikákon karlsbadi és marienbadi vizek helyett a Magus-vizet rendelik. A gyógyforrások felavatásának célja természetesen az egészségügyi és a városi közérdek. A városvezetés megtekintette a modernül felszerelt forrásokat, amelyek a glauberos Magus-víz és a Marienbadi vizek mellett a legértékesebbek. A vállalat már nagyban exportál főleg Keletre és Amerikába és hiszik, hogy a magyar közönség is mielőbb a karlsbadi és marienbadi kurák tartására a Magus-vizet fogja használni. A Magus-víz, amely 11 1/2% glauberos tartalmat, míg a Marienbadi vizek 10% glauberos tartalmat tartalmaznak. Megnézték a vendégek a modern technika minden vívmányával felszerelt fürdőházat is és a telep több mintaszerű felszerelését, amelyek a legszebb reményt nyújthatják arra, hogy a forrás-telep mielőbb világhírű gyógyhelyül emelkedjék. A bérővállalat délben több száz terítékű bankettet adott az orvosok tisztelőire, melyen számos orvosi felkötött hangzott el. Délután a vendégek egy része elutazott, míg másik része gyönyörködött a község által a telep hatalmas parkjában rendezett néptüneményen. A vendégek általában azzal a meggyőződéssel távoztak, hogyha a gyógyforrások fejlesztése a megkezdett irányban halad, akkor Ivánd községe csakugyan a magyar Karlsbadá fejlődik s egy virágzó kultura teremődik a gyönyörű helyen.

A közegészségügyi statisztikák fizikai pontossággal számolnak be a falak közé zárt ember megdőbent elcsatlakozásáról. Amit az alsóbb néposztályoknál az alkohol és nycmor okoz, azt elvégzi a középosztályban a neurasthenia és a helytelen táplálkozással mindenféle nyavalya. Ezt ma minden ember tudja, sőt az ellenszert is ismeri. Hiszen az orvosok már gépiesen hajtogatják: «nincs semmi szervi baja, tartson diétát, mozogjon sokat a friss levegőn, a legokosabb ha valami sportot űz». De ezer, betegség kímjárt szenvedő szegény ember fejéhez kap. Szinte érzi a verést, amit gyermekkorában elszenvedett, ha ösztöneit követve, sportolni mert. Abban az időben a sport még a bukott diákok privilegiuma volt. Most kezdje el fáradtan, összetörve? Milyen sportot? Mikor? Hiszen ideje sincs. Még a hivatalba is kocsin vagy villamoson jár. Majd csak kihuzza valahogyan, majd ha nyaralni megy. A felvilágosodott kor jogyében született meg a gyönyörű fekvésű Tobelbad gyógyfürdő nagyszerű újítása. Orvosi nagyképűködés nélkül a sportot besorozta a mysticus görög névű kurák sorába. Óriási stermálvízű uszómédenéje, nagyszabású sport-

telepei nem a bajnokokra pályázó izomprimadonáknak készültek, hanem a munkában elernyedettek, a szellemileg fáradtak, kényelemben elpuhultak számára. Frissen, jökekdvén, ruganyosan fognak onnan visszatérni az emberek. A kövérek letogya, a gyengék megerősöde, az idegek edzetten. De talán még ennél is fontosabb a tobelbadi sportkura, mint kitűnő iskola, ahol orvosi ellenőrzés mellett, mindenki megtanulja a neki hasznos sportot, megszereti újra saját diétét is, hazajövet, a robotban egyszerre fog telni bőven ideje a sportolásra is. Talán csak a kávéházak fognak egy kicsit rosszabbul menni.

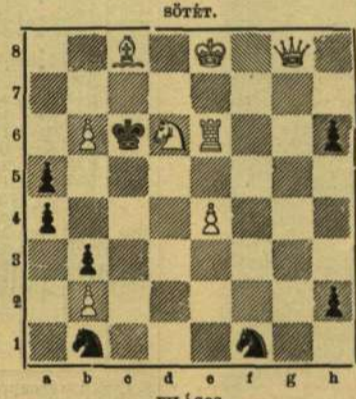
A legújabbat uri és női szövetelekben, ismét hozza a régen ismert szövetségi cég, Siegel-Imhof, Brün. Legdusabb választék, legdusabb színek és bámulatos olcsó árak, az ezidei gyűjtemény is kitűntetik. Magaszemélyek is megkapják az összes gyűjtemény, vételkijelölés nélkül, ingyen és bérmentve be-küldve.

Emir, körömfenyésítő por, jobb minden eddigiénél, a körmököt azonnal tikórfenyesekké teszi. Ár a 70 fill. Kapható mindenhol. Dr. Földes és Hehs piperezsápnak és vegyszeti gyár, Arad.

SAKKJÁTEK.

2905. számú feladvány Blake P. F.-től, Garson.

(L. díjat nyert feladvány.)

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2900 számú feladvány megfejtése Kubel K. A.-tól.

Világos. Sötét.	Világos. a. Sötét.
1. He6-c5 — Ke8-d4	1. — — — Bh3-c3
2. Bf6-e6 + stb.	2. Bf6 x g6 + stb.
1. — — — Egl x c5	1. — — — Fgl-h2
2. Va2-e6 + stb.	2. Va2-c4 stb.
1. — — — c7-c6	1. — — — t. sz.
2. Bf6-f7 + stb.	2. Va2-e6 + stb.

Helyesen fejtették meg: A *„Budapesti Sakk-kör”*. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr).

Szerkesztői üzenetek.

Proletárélet. Nem a tendencia a főbb, hanem az, hogy a novella nem áru el olyan érdekes és értékes írói egyéniséget, hogy érdemes volna vele foglalkoznunk.

Egy kis leányka. A szíved. A messze kékből. Keserűt, erőltetett képek laza egymásra halmozása a nélkül, hogy valami egység alakulna ki belőlük.

Tévedés. A novella elgondolása és előadása egyaránt primitív, írói erő nélkül való.

Titok. Az ilyen epigramma-szerű versnek vagy valami igen súlyosat kell mondania, vagy pedig igen kiélezett elmésséggel ocsattantania, a mit mondani akar. Ebben a versben ezek egyike sincs meg.

Egy vénülő leány gondolataiból stb. A vénülő leány szomorúságából meg tud valamit szólaltatni, közvetlen hangon, de a vers művészeleg mégis nagyon jelentéktelen arra, hogy nálunk közölni lehessen. Másutt, a hol kisebbek az igények, talán lehetne vele boldogulni. A másik vers egészen súlytalan.

KEPTALÁNY.

A *„Vasárnapi Ujság”* folyó évi 21-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *A fájdalom nem fájdalom annak a ki nem tud érezni.*

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

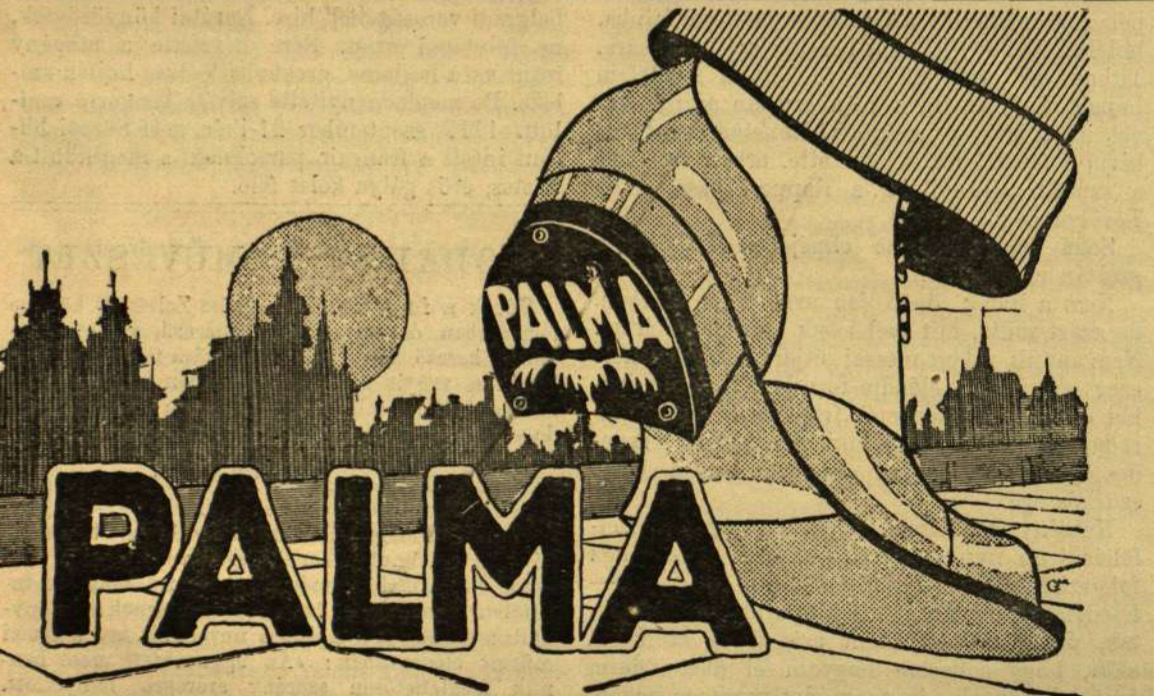
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármege-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SALVATOR

a kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, közhvényéknél, cukorbetegségnél, vörhenyéknél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása.

SCHULTES ÁGOST

Szinye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudóli-rakpart 8.

Idegyenge férfiak!
Neuraszthéniában szenvedők
Kérjenek gyengeségük azonnali megszüntetését tárgyalt ismeretlőtől 40 filleres postabélyeg csatolása mellett. **Nem belsőleg bevenendő gyógyszer.** Cím: **„Nova Mechanika 130”** Budapest, Flókbérelt 40. Főposta.

Lohr Mária
(KRONFUSZ)
A főváros első és legrégebbi csipke-teljesítő, vegyészeti és kézművesítő gyárá igazgatója.
Gyár és főüzlet: VII., Baross-u. 85.
Telefon: József 2-37.

Steckenpferd-liliomtejszappan
Bergmann & Co. cégtől, Tetschen, a/Elbe.
egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvend, szeplő ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr és szépesség gondozásában való fölülmulhatatlanságáért. **Ezernyí elismeréssel** a Sok legmagasabb kitüntetés és Beosztású elnökségekkel egyetemben a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére I. Darabja 80 fillérért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertárakban, stb.
Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliomkrémje (70 fillér egy tubus). Kitűnő szer női kezek gondozására.

Alapítva 1865-ben.
Heckenasl Gusztáv
zongoratermei
Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz.
Telefon: 1-69.
DÖRR, IBACH, WERNER zongorák egyedüli képviselője.

„Altwater”
Gessler
Budapest.

Fog-Krém KALODONT Szájviz

Technikum Mittweida
Igazgató: A. Holst, tánd. Szász királyság. Magasabb műszaki tanintézet; az elektro- és gép-technika terén. Külön osztály: mérnökök, technikusok és művezetők részére. Elektrotechnikai és gépészeti-laboratórium. Technológiai műhelyek. Legjobb és legelőregyebb intézet. Program stb. díjtalanul a titkárság által.

Orr-alakító!
«Zeilo» orthop. készülék, mellyel minden nem szép orrforma szavatosság mellett alakítható. (Csontbűk nem.) 50,000 darab használatban. (Megrendelések felelősektől.) A készüléket vámentesen szállítjuk és a postadíjjal együtt 500 koronára kerül. Jobb és díszes beállítást K. 800, karcsúsítást K. 800. Éjeli vesztés. — Orr-specialista-orvosok által ajánlja. (13 szabadalom.) Homlokárcs-símlő K. 420. L. M. Baginski, specialista Berlin 275. W. 57. Winterfeldstr. 43.

Serravallo
kina bora vassal
Hygienikus állítás 1906. Legmagasabban kitűnő érettségű gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Elvagy-gerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 3000-nél több orvosi vélemény. Kitűnő!
I. Serravallo, cs. és kir. udv. szül. Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben kor. 2.50, literes üvegekben kor. 4.50.

Berson Sumisarak a legjobb

ZEISS

Tábori látcsövek és színházi látcsövek.
Nagy fényerősség. — Nagy láttér.
UJ MODELLEK.
Eredeti árakon minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők.
T. 404. sz. katalógus díjtalan.

CARL ZEISS
Gesellschaft m. b. H.
WIEN

IX/3., Ferstelgasse 1.
Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

Table with columns for departure (Délután) and arrival (Délután) times for various routes from Budapest. Includes station names like Belgrad, Szolnok, and Győr.

Table with columns for departure (Délután) and arrival (Délután) times for various routes to Budapest. Includes station names like Berlin, Debrecen, and Szeged.

LAWN-TENNIS and TENNIS-RAKETTÉK advertisement featuring an image of a tennis racket and text about sports equipment.

Poloskák sváb és molynak and Löcherer Cimexin advertisement for medicinal products.

Knuth Károly mérnök és gyáros advertisement for engineering and construction services.

Párisi női divat újdonságok and ANTAL és HOSZÚ női divatházában advertisement for women's fashion.

Valódi brünni szövetek advertisement for high-quality fabric with detailed specifications.

EGY MILLIÓ KORONAT advertisement for a lottery or raffle with a prize of 1,000,000 crowns.

Fővárosi Váltóútlejt Társaság Adler és Társa advertisement for travel services.

Női felső kereskedelmi iskola advertisement for a women's vocational school.

Ne veszdődjék régi rossz lámpákkal advertisement for modern lighting solutions.

WIKTORIN-FÉNY advertisement for a lighting company with contact information.

Mit kiabál? Mágias cipőkrém advertisement featuring an illustration of a man and a child, promoting shoe polish.

GRAMMOFON advertisement for gramophone records and instruments.

Hutter és Schrantz r.-t. advertisement for a company or organization.

Keleti J. advertisement for a medical or health-related product.

Gulliver

A prima kaucsuk cipósarok
kaucsuk sarkok királya

rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Balatonfüredi szanatorium és gyógyfürdő

Természetes szénsavas iszapfürdők és balatonfüredi Ióókura Physikal és diéteetikai gyógyintézet az összes belbetegségek számára. Különös tekintettel a szív- és érrendszer, vese megbetegedéseinek és pól hajók. Cukorbetegségek ivó-alkalizáló-és diéteetikai kúra. Idegbetegségek számára az összes modern gyógyszerközzel felszerelt. Soványító- hízó-kúra. Röntgen- és kémiai-laboratorium Zander-intézet. Inhalatorium. — Egész éven át nyitva. — Prospektussal és felhívással szolgál a Fürdőigazgatóság.

MIG eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok, a sápkór, a női arszot életfenyegető patánások s a női nem szervek folyással kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél esélytelj értéki idegen vizekre voltunk utalva, addig újabbban a

Parádiarsen

visben vastartalommal oly kincsünk van, mely minden eddigi arsenavas viznél (Roncoigno Levico) hatásosabb, és könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyek felkarolták s a fogyasztók egész serege dicséret hatását, hazánkban csaknem kizárólag keresetnek örvend. — Egy postaláda (7 palack) parádi arsen vastartalomú gyógyvizet Magyarország, összes postálműsaira 6 K 50 F-ért bérrel szállít a fővártól

EDESKUTY L. 116 BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

ROZSNYÓ fürdő

Meleg vasas gyógyfürdő.

Radioaktiv iszap. Vigyógyintézet. Tisztviselők klimatikus gyógyüdülő és nyaralótelepe a Táttra alján, kultúr város közelében. Páratlan gyógyhatás a vérszegénység és a neurasthenia esetében. Levegője illavasi, kálmájja edző. Turisztacentrum Vasut. Posta. Távirat. Telefon. Vízvezeték. Villanyvilágítás. Társaskezesi járatok. **Teljes penzió 5 koronától.** PROSPEKTUST KÜLD A FÜRDŐGONDNOKSÁG.

Régi hirneves kénes gyógyfürdő

VARASD-TÖPLITZ

(Horrátország). — Vasut, posta, telefon- és távirat-állomás. **Uj gyógyszeralloda villanyvilágítással.** Hirneves radioaktiv hőforrás + 68° C.

Prospektus ingyen!! **Ajánlva:** kőszárvény, csúsz, Ischias stb. néi. **Ivókurák:** makacs torok, gége-mell-, máj-, gyomor- és bélbántalmaknál. **Elekt. masszage, iszap-, szénsavas és napfürdők és forróvíz kezelés.** Egész éven át nyitva. Modern kényelem. Uj szállodák. Mesés könyvek. Katonaszene. **Fürdőorvos: Dr. LOCHERT J.**

SZOBRÁNCZ

GYÓGYFÜRDŐ Ungmgyében. Glanberos. híd, kénes, sós víz. Gyomor- és májbetegségek számára. Kárbadja.

Fürdőidény: május 15-től szeptember 13-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 13-ig. 30% árengedménnyel a lakásoknál. Ez a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint ivógyógyimó biztos segélyt nyújt gyomor- és bélbajoknál, s alhasi pangásoknál, makacs székrekedésnél enyhén, oldólag hat, májbajoknál, epehomok és epekövek oldólag hat. Vérbajoknál, szélütések, hidegcsú, gúntüneti rohamoknál kiválólag, felszívólag hat, ezüst és kénanyagban tartalmazó a kör okozta erjedési termékekre, elrakódásokra az izületekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szíveléjásodás ellen, cukorbetegségnek, vesebajoknál ugy a cukor-, mint a fehérjekezelést gyorsan és kedvezően befolyásolja.

Mini fürdő különféle izadmányokat, daganatokat, ízületi és csontbántalmakat, coimszót kedvezően osztja. Ürvelgyógyos daganatok, fekélyek ellen, méh és méh külső izadmányok, hashártya izadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönbözőbb makacs idült bőrbetegségek ellen bámulatos gyorsan hat. **Vasuti állomás:** az Alföldről és Pest felől jöveknék Ungvár, a felvidék és illetve Kassa felől jöveknék Nagy-Mihály, honnan kényelmes bérkocsikon 1 és 1/2 óra alatt elérhető. A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 üveggel 20 kor., kis láda 20 üveggel 11 kor. A víz a vasuton szállítási kedvezményben részesül.

Megrendelések és udakozások: Szobráncz gyógyfürdő igazgatóságának Szobráncz gyógyfürdő cizmentök. Posta- és távirat-állomás helyben. A fürdő igazgató-orsza: Dr. Russay Gábor Lajos. **A fürdő igazgatósága.**

Vérszegénység, ideges fejfájás, anémia ellen a legnagyobb orvosi tekintélyek alánlják

ROZSNYAI VILÁGHIRŰ VASAS CHINABORÁT

melynek kitűnő voltát mindenki elismeri. Kitűnő hatásánál fogva a hasonló készítményeket felülmulja. Milleniumi nagy eredméllyel kitűntetve! Számos kiállításán díjazva. — Kis palack 2 korona 40 fill., nagy palack 3 korona 50 fill.

Készíti: **ROZSNYAI MÁTYÁS** gyógyszerár, Arad, Szabadság-ter. **Előkelő család otthon, legszebb fekvés, a főhercegi villák közelében, előkelő konyha. — Fert. — Villamos, vasuti megállóhely. — Helyi kód telefon 240. — Egész éven át nyitva. — Tulajdonos: Melly Mayer von Maybach. Prospektust küld Blochner J. hirdetője, Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.**

BADEN WIEN MELLETT. PENSION MELANIE

1912-ben megnagyobbítva

MARGIT

gyógyforrás, Bereg m.

A gyomor, belek, hughyólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérszék este forog fenn. Megrendelhető: **EDESKUTY L.-nál** Budapestben és a forrás kezelőségénél, Munkácsán.

Lobelbad

GYÓGYFÜRDŐ GRÁC MELLETT. SZANATORIUMMAL

Gyomor- és bélbetegségek, idegeseknek, tüdőbetegek és legesbántartásoknak. Diétás kurák. Hízó és soványító kurák. **SPORTKURÁK**

Ujtások! Ujtások! **Nagyszabású sporttelepek** Európa legnagyobb homokstrand-ja, radiumos fürdőház, uszodamedenceje. Merékel szanatóriumi és pensió-árak. **Pension Moerschloessel.** Napi teljes penzió 6-7 kor. — Magyar levelezés. — Prospektust díjtalanul küld **Tobelbad bei Graz.**

Hall-fürdő. Felső-Ausztria.

Dr. Gerstel szanatóriuma egész éven át nyitva.

Tátra-Virág völgy

a Táttra lábánál, szőlő és perkoló védett klimatikus gyógy- és nyaralóhely, vizgyógyintézettel Poppád város közelében. Innen a Dobsonai Jegbarlang legközelebbi útján érhető el Omnibus közlekedés minden vonatkoz. **Javulva:** Basedow, neurasthenia, vérszegénység, sápkór, idegesség, gyomor- és bélbajok stb. betegségeknek állandó fővárosi orvos. Egy minden kényelemmel berendezett 4 szobás villa is kiadó.

Allami hivatalnokok az elő- és utóidényben szobaárakból 50% árengedményt élveznek. **Ekezés naponta a penzionon** reggel 2. délelő 4 és este 2 fogás 5 korona. — Kivánatra prospektust küld **Tátra-Virág völgy gondnoksága.**

Prof. Esterházy József utadalmi nevesgyőzője **József Tata** **LAKODALMAS** édes (demi sec) **ALDOMÁS** savanykás (sec) **BILLIKOM** száraz (Extra dry) **VIN NATURE** Brut **Vezérképviselet és raktár: GROSZ BERNÁT, BUDAPEST, V. ker., Rudolfrakpart 8. — Telefon: 14-38.**

ELŐPATAK

GYÓGYFÜRDŐ.

Dr. WESZELSZKY GYULA egyet. m. tanár ur bizonyítványa szerint **nagymennyiségű rúdiumot tartalmazó víz. Természetes és szénsavas (szelénmá) fürdő.** Kiválóan jó eredményt hozhat a **gyomor, vese, hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj- és lépajoknál, kőszvény és oszónál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknek.** A nagyhirű előpatakgyógyvizet orvosi javaslat szerinti ivásra, össezköve a megfelelő és itt fellátható kisegítő gyógyszerközzel (meleg és hidegfürdők, vizgyógyintézet, kezelés, masszage, gyógytorna, diétikus étrend) **rendkívül kedvező eredményt mutat.** Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig. Vasuti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és válasszékes. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 13-ig és aug. 30-tól szept. 13-ig) a gyógy- és sanatóriumi felvétel, lakások 30%-os árengedménnyel olcsóbb. **Az előpatak ásványvíz,** mely a szénsavas, égvényes vassá vizet közöt első helyet foglal el, mint gyógyszerköz, hánál is, használható és **üdítő, kellemes ital** tisztán vagy borral vegyítve, nagy kedveltségnek örvend. Iuhon és a külföldön évenként egy millió palacknál több kerül forgalomba. Széküdesi hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésben. Prospektust kivánatra ingyen küld az igazgatóság.

TÁTRALOMNICZ PALOTA-SZÁLLÓ

Szezon május 31-től. Lovérseny, nemzetközi galambtövészet, tenis és golf. — Posta, telefon, autómobilok. — Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

LOMNICZ-SZÁLLÓ. Bethlen-ház.

Julius hó 1-től nyitva. — Teljes penzió 10 1/2 K-tól. **Klimatikus gyógyhely modern szanatóriummal.** Június és szeptember hónapokban teljes heti penzió **77 kor.** **PALOTA-SZÁLLÓBAN** a szállás és ellátással.

VASÁRNAPI UJSÁG

26. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, JUNIUS 28.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A Világkrónikával negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

A KIRÁLY ELSŐ NYILVÁNOS SZEREPLÉSE BETEGSÉGE UTÁN.

Az osztrák Landwehr-akadémia zászlószentelése a schönbrunni kastélyban június 18-án. A zászlót átadják az Akadémiának. Mögötte jön a király és az uralkodó család tagjai.